

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА
Кафедра корейської філології

Кваліфікаційна робота магістра
З філології на тему:

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ Й АСОЦІАТИВНЕ ПОЛЕ
«ПРИРОДА» У КОРЕЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ
ПОЕТИЧНІЙ МОВІ: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ**

Студентки групи МПкор 56-18
факультету сходознавства
денної форми здобуття освіти
Освітньо-професійної програми
Галузевий переклад: корейська мова, англійська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.066 Східні мови та літератури
(переклад включно), перша – корейська
Дем'янової Дар'ї Ігорівни

Науковий керівник:
проф. Кан Д. С.

Допущена до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ Канд.С.

(підпис)

(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ-2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО І АСОЦІАТИВНОГО ПОЛІВ.....	8
1.1 Поняття лексико-семантичного і асоціативного полів.....	8
1.1.1 Лексико-семантичне поле.....	9
1.1.2 Асоціативне поле.....	14
1.2 Лексичне значення слова як багатоаспектне явище.....	16
1.3 Проблема концепту «природа» як лінгвістичного поняття.....	19
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ КОРЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ.....	26
2.1 Особливості поетичної мови та віршованого мовлення в українській мові.....	26
2.2 Особливості поетичної мови та віршованого мовлення в корейській мові.....	35
Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ III. СПІЛЬНІ ОЗНАКИ ТА ВІДМІННОСТІ АСОЦІАТИВНОГО ПОЛЯ «ПРИРОДА», ПРОІЛЮСТРОВАНІ ПРИКЛАДАМИ СТАРОДАВНЬОЇ ТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ.....	46
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ.....	75
АНОТАЦІЯ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	80

ВСТУП

Поезія — це завжди неповторність,
Якийсь безсмертний дотик до душі.

Так талановита українська поетеса Ліна Костенко за допомогою лише декількох слів чудово описує всю цінність цього виду мовного мистецтва. Сумно, що поезія втрачає свою популярність у сучасному світі через засилля більш простих та примітивних засобів комунікації, які нам пропонує Інтернет та масова культура, але це жодним чином не знижує, а в певній мірі навіть підвищує її цінність, особливо для людей, що цінують естетику та можливість для роздумів, які нам надають вірші. І це не обов'язково має бути вірш, написаний нашим сучасником. Наприклад, вірш, написаний близько 1000 років тому все одно зберігає свою актуальність та торкається вічних тем, як то людські почуття, зокрема, кохання та самотність:

«Вивільги пурхають то тут, то там,

Парний лише їх політ.

А в мені живе самотність

З ким тепер повернуся додому?»

«괴꼬리는 오락가락

쌍쌍이 노닐건만

외로운 이내몸은

누구와 함께 돌아가리» [51].

Поезія зачіпає настільки глибокі струни в душі людини, оскільки її коріння сягає в далекі доісторичні часи, коли наші пращури танцювали біля вогнища під ритмічні звуки бубна і співали ритуальні пісні. Тому їх ритміка, образність та здатність впливати на почуття людини, навіть за наявності лише обмежених засобів вираження, зберігається і понині.

Корейська та українська поезії розвивалися абсолютно різними шляхами, тому вони досить відмінні за своєю формою. Українська поезія частково зберігає фольклорні ознаки, що прийшли до неї з народних пісень,

билин та дум, але також значний вплив на поезію мала церковна мова, яку принесло християнство. Зокрема, вірші набули рими, яка допомагала їх запам'ятовуванню та милозвучним співам. Корейська ж поезія створювалася на основі класичної китайської поезії, успадкувавши принципи її організації, а також багато чого з тематики, як то спостереження за природою та насолода нею, роздуми на філософські теми, духовне життя людини, різні конфуціанські тематики та інше.

Україна та Корея розвивалися достатньо осторонь одна від одної, як в економічному, так і в політичному та культурному плані, оскільки дипломатичним відносинам Кореї з незалежною Україною близько 27 років, а з Україною в радянські та дорадянські часи – близько 150 років. Тому всі посилення та згадування реалій, які належать до історичної та культурної спадщини цих двох країн, пересічному читачу будуть здаватися екзотичними або зовсім незрозумілими. Хоча, на щастя, по відношенню до Кореї така ситуація поступово змінюється на краще, завдяки популяризації корейської культури через національну кухню, телесеріали «дорами», роботу культурних центрів, переклади кращих літературних творів на українську мову та більшу доступність вивчення корейської мови в Україні. Професійні, точні та мистецько виконані переклади перлин корейської поезії також зіграють важливу роль у зближенні культур двох наших країн, тому вивчення відмінностей і схожих рис поетичної мови України та Кореї має також важливе практичне значення. Наразі переклади віршів корейських авторів на українську мову дуже малочисельні, а виразна і самобутня корейська поезія заслуговує на те, щоб про неї дізналися поціновувачі східної культури в Україні.

Невідомими або важкими для усвідомлення можуть здаватися і відмінності, пов'язані з відмінностями у географічному положенні та кліматі. Наприклад, безліч рослин або тварин, що притаманні субтропічному клімату Кореї, або певні місцеві ендеміки, які можна знайти лише в Україні. Ці

відмінності особливо важливо усвідомити в контексті теми, розглянутої в цій роботі – лексико-семантичне та асоціативне поле «Природа».

Незважаючи на активну діяльність лінгвістичних діячів у сфері вивчення основних полів лексики української та корейської поезії, недостатньо вивченим й досі являється саме зіставний аспект лексико-семантичного й асоціативного полів цих двох мов. Зокрема, в мовознавстві є досить багато наукових праць на тему лексико-семантичних полів, проте ще немає цілісного, систематизованого дослідження мовних одиниць різного рівня, згрупованих за семантико-тематичною ознакою навколо концепту «Природа», що включають зрівняльну характеристику двох мов. Саме тому **актуальність** даної праці складає угруповання та систематизація мовних одиниць навколо поля «Природа», проведення порівняльної характеристики лексико-семантичного поля на базі корейської та української мов у поетичному аспекті, встановлення закономірності та особливості в межах української та корейської поезії, здійснення порівняльного аспекту поетичної мови навколо концепту «Природа», аналіз того, як саме причини, що обумовлюють різницю поетичного складу корейської та української мов, серед яких: географічний, політичний, історичний, кліматичний, зоологічний та інші чинники вплинули на створення лексико-семантичного підґрунтя.

Мета роботи полягає в тому, щоб простежити організацію групування слів у лексико-семантичні поля в корейській та українській поетичній мові та порівняти їх.

Відповідно до мети було сформульовано такі **завдання**:

1. Розглянути і дослідити теоретичні засади структури лексико-семантичного поля та асоціативного поля;
2. Дослідити особливості віршованого мовлення та поетичної мови в межах корейської та української мови;
3. Встановити спільні ознаки та відмінності лексико-семантичного поля «Природа» та визначити його специфіку;

4. Дослідити причини, що обумовлюють спільні риси та відмінності в межах концепту.

Об'єктом дослідження виступає поетична корейська та українська мова, лексичні групи слів, що мають безпосереднє відношення до асоціативного поля «Природа».

Предметом дослідження є лексико-семантичне й асоціативне поле «Природа» у корейській та українській поетичній мові: зіставний аспект.

Методи, що були застосовані під час цієї роботи – це метод порівняння та аналізу. Метод порівняння виконує своєрідну операцію зіставлення одного з іншим з метою встановлення відмінності та/або спільних рис, на основі суджень про подібність та відмінність об'єктів. Цей метод може бути застосований лише в сукупності однорідних понять, що формують клас або певну групу явищ. Внаслідок чого порівняння предметів в межах групи здійснюється за ознаками, істотними для конкретного розгляду. Саме тому цей метод і було застосовано у нашій роботі, оскільки ми порівнюємо лексико-семантичне і асоціативне поля різних мов в межах поля «Природа». У нашій роботі було застосовано також метод аналізу. Власне, сам аналіз – це поділ об'єкта на складові частини з метою їх окремого вивчення. Цей метод застосовується як в життєвій (практика), так і в розумових видах діяльності. Аналіз має свої закономірності, а різновидом аналізу є поділ на класи (в нашому випадку такі класи утворюють тематичні групи, а саме: «Флора», «Фауна», «Опис природи», «Атмосфера та небесні тіла», «Гідросфера та водний світ», «Охорона природи», «Відпочинок на природі», «Пори року», «Природа і людина»).

Наукова новизна даного дослідження полягає в тому, що в ньому проаналізовано та систематизовано зіставний аспект поетичної корейської та української мови, а саме такий, що стосується асоціативного поля «Природа», результатом чого є краще розуміння того, як саме нами, як носіями української мови, сприймаються і відтворюються асоціативні об'єднання груп слів та

лексико-семантичні одиниці, що застосовуються автором у поезії. Також, дослідження асоціативного поля у корейській поетичній мові допомагає нам краще зрозуміти поняття асоціативного мислення у носіїв корейської мови для подальшого кращого розуміння тих, чи інших символів, що нерідко застосовуються у корейській поезії, що полегшує сприйняття корейських поетичних творів, а також трактування тих, чи інших символів, властивих корейській поезії для україномовного читача, і навпаки.

Апробацію результатів магістерської роботи здійснено на двох міжнародних науково-практичних конференціях: «Ad orbem per linguas. До світу через мови» (Київ, 2019), «세계화와 한국(어)학 현실 과제. Актуальні проблеми сучасного корезнавства у контексті глобального світового розвитку» (2019).

Структура й обсяг роботи. Праця складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загального висновку, списку літератури та анотації. Повний обсяг роботи – 84 сторінки.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ

1.1 Поняття лексико-семантичного і асоціативного полів

У лінгвістиці є маса понять, які не мають своїх однозначних рішень, серед яких є і поняття поля. Проблема лексико-семантичного поля як об'єкт порівняльної типології знаходиться в числі найважливіших досліджень. За сучасними уявленнями філологів лексико-семантичне поле – це сукупність лексем, що позначають певне поняття в широкому сенсі цього слова, що включають до свого складу слова різних частин мови. Лексико-семантичне поле характеризується рядом ознак системності як в синхронному плані (семантична співвідносність лексем, що «ділять» поле між собою, наявність гіпонімів і гіперонімів) [39], так і в генетично-діахронічному плані (певний набір неодноразово реалізованих мотиваційних моделей, повторюваність словотворчих моделей). Подання лексики як різноманітного, багатоаспектного, і в той же час цілісного системного об'єкту, пояснює можливість побудови різних, але взаємопов'язаних її підсистем.

Дослідження лексичної системи мови проводяться, зазвичай, у формі виявлення лексичних угруповань різного типу і обсягу, а також встановлення їх відносин одного з одним. Пошуки шляхів вивчення системних зв'язків лексичного складу призвели до виникнення теорії семантичного поля. У сучасній лінгвістиці спостерігається різноманіття теоретичних концепцій і методологічних підходів при вивченні поля. Теорія поля охоплює безліч точок зору, які представляють собою досить значні варіанти загальної ідеї – семантичного зв'язку слів одного з одним в мові. Теорія поля виявилася результативною, оскільки в понятті «поля» лінгвістам вдалося реалізувати ідею про наявність якоїсь певної структурної величини, яка об'єднує лексику в лексико-семантичну систему.

Щоб краще зрозуміти лексико-семантичне та асоціативне поле «Природа», нами буде виокремлено підрозділи – лексико-семантичне поле та асоціативне поле.

1.1.1 Лексико-семантичне поле. Лексико-семантичне поле, за визначенням, є поєднанням парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, що об'єднані спільним значенням (спільністю змісту) і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність явищ, яку вони позначають [5]. Іншими словами, це групи слів, об'єднані за спільністю позначуваних явищ. Прикладами таких груп слів в українській мові можуть виступати прикметники: гарний – чудовий – чарівний – сонячний – веселий. Натомість, в корейській мові це можуть бути слова: 예쁘다 – 귀엽다 – 수려하다 – 멋지다 – 아름답다 – 멋있다 та ін.

Хоч і вважається, що слова в мові не існують ізольовано, погляди вчених з боку лексико-семантичного рівня досить різнилися. Зокрема, англійський мовознавець К.-Х. Ульман стверджував, що лише деякі пласти лексики можна систематизувати [49; 274], в той час як французький мовознавець А. Мартіне наполягав на тому, що лексика не системна [28; 262].

У минулому столітті український мовознавець Гак В. Г. виокремив такі факти, що підтверджують, що лексика не є простим нагромадженням слів, а має досить чітку систему, які застосовуються і досі [17; 56].

Такими підтвердженнями за Гаком В.Г. виступають:

1. Виведення однієї мовної одиниці з іншої одиниці в межах однієї мови, тобто тлумачення одного слова іншими словами (наприклад, семантика – значення мовних одиниць).
2. Описання значення слова за допомогою невеликої кількості мовних одиниць (навчатися – засвоювати матеріал).
3. Наявність чіткої системи і впорядкованості, що відображається в лексичному складі.

В лексико-семантичній системі будь-якої мови можна виділити поле руху (переміщення), поле часу (темпоральне), поле погоди, розумової діяльності та інші. В даній роботі нами розглядається поле природи.

Кожне слово в мові входить в певне лексико-семантичне поле, і не тільки одне. Лексико-семантичне поле може включати певні зв'язані між собою слова, або ж окремі значення слів. В той же час, лексико-семантичну систему не можна вважати якимось сталим, фіксованим поняттям, адже серед інших мовних рівнів вона є найрухомішою. Усі зміни, що відбуваються в лексичному складі мови позначаються і на системних відношеннях. Бувають випадки, коли слово, набуваючи нового значення, впливало на усю мікросистему. Наприклад, якщо слово на позначення температурного поля почало використовуватися для позначення почуттів, як от: палке кохання, холодний погляд, вогонь душі, теплі стосунки, то з часом цей процес охоплює усю лексико-семантичну групу [29; 210]. Власне, те саме явище відбувається не тільки в українській мові. В корейській мові так само присутнє явище «зараження слів» певної мікросистеми словами з іншого поля. Наприклад, 마음이 따뜻하다 – добре серце, 냉랭하게 보다 – дивитись холодним поглядом. 따뜻하다 може означати, як теплий в погодному плані (날씨가 따뜻하다 – тепла погода), так і говорячи про характер людини (добрий, співчутливий); відповідно антонім 냉랭하다 вживається і як про погоду, і як про погляд (льодяний, холодний).

Проте, не усі слова можуть мати мінливе значення. Наприклад, дієслова руху мають досить чітку системну організацію, причому в корейській мові вона особливо не відрізняється від української. Це може бути система, що вирізняє: 1) систему руху (йти, їхати, летіти), 2) характер руху (самостійний – іти, повертатися; несамостійний – везти, нести), 3) напрямок руху (зайти, заїхати, під'їхати). В корейській мові це може бути, відповідно: 1) система руху (가다, 오다, 돌아오다), характер руху (가다, 돌아오다; 데리다, 데리러 오다), 3) напрямок руху (들르다, 찾아오다).

Системність лексичного складу зумовлена не лише комунікативними потребами (адже формуючи речення, мовець спочатку пригадує лексико-семантичне об'єднання, а вже потім знаходить слово, що найбільш точно підходить під контекст самого речення), а й системністю об'єктивного світу, що відображається у лексиці [17; 73].

Як і будь-яка система, лексико-семантична система базується на відношеннях, найголовнішими серед яких є парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні.

Парадигмітичні відношення між словами – це відношення, що базуються на спільності або відмінності значень. Це можуть бути: відношення синонімічні (за смисловою подібністю), антонімічні відношення (за значеннєвою протилежністю), гіпонімічні відношення (звуження значення слова), супідрядні відношення до гіпероніма (наприклад, *мальва*, *троянда*, *ромашка* між собою мають відношення сурядності, але всі ці слова є супідрядними до гіпероніма *квітка*). Власне, саме лексико-семантичне поле і є найбільшим парадигматичним поєднанням лексичних одиниць. Лексико-семантичні поля досить пов'язані між собою, особливо добре це виражено через поняття полісемії (багатозначності), що за значенням можуть належати до різних полів. Наприклад, слово *прийти* одним значенням належить до лексико-семантичного поля переміщення, а іншим значенням – до поля розумової діяльності (прийти до висновку). Цей зв'язок між полями підтримує безперервний семантичний простір і об'єднує усі поля в єдину лексико-семантичну систему мови.

Кожне поле має ядро, центр і периферію. У ядрі містяться найважливіші слова, які пов'язані між собою семантичними відношеннями й утворюють синонімічні, антонімічні та родо-видові групи. Центр поля формують одиниці з меншою кількістю диференціальних семантичних ознак. На периферії ж знаходяться функціонально менш важливі слова, які, як правило, мають тісний зв'язок з іншими лексико-семантичними полями.

Назвою обраного нами поля виступає поле природа, оскільки воно має властивість легко виводити загальне значення, дає можливість бачити склад поля, не є терміном чи емоційно-забарвленою одиницею, а також часто вживається в різних контекстуальних значеннях. Згідно словниковому значенню, слово *природа* «1) Органічний і неорганічний світ у всій сукупності і зв'язках, що є об'єктом людської діяльності й пізнання, все те, що не створене діяльністю людини», «усе існуюче у всесвіті» [1; 7], синонімами можуть виступати слова «навколишнє середовище», «довкілля». Тож, до складу ядра лексико - семантичного поля природа входять три одиниці: ім'я поля – іменник *природа*, його синонім – *довкілля*, або *навколишнє середовище*. Усі перераховані лексичні одиниці є досить розповсюдженими у застосуванні.

В лексико-семантичному полі природа виділяються лексико-семантичні групи, а саме назви усіх понять, що належать опису «Органічний і неорганічний світ, що не створений діяльністю людини», а в межах цих лексико-семантичних груп виділяються такі семантичні об'єднання: синонімічні ряди (*зелень, трава; дощ, сніг; 식물, 풀, 잎; 비, 눈*), антонімічні пари (*літо – зима, сонце - хмара, 여름 – 겨울, 새벽 – 노을*). Найпоширенішими в лексико-семантичній системі є гіперо – гіпонімічні (родо-видові) відношення (*тюльпан, гвоздика, гладіолус, ромашка... – квіти; квіти, кущі, дерева... – рослини; січень, лютий, березень... – місяці; хвилини, години, дні, місяці, роки... – час*).

Синтагматичні відношення – лінійні зв'язки слова, тобто контекст [43; 16]. Певне слово в парадигматичному відношенні і в синтагматичному відношенні – це не одне й те саме, оскільки синтагматика підключає також контекстуальне значення до словникового значення слова. Дуже влучно це проілюстровано на прикладі: «У кишені він знайшов лише копійчку», і «Будівництво двоповерхової дачі обійшлося йому в копійчку». З контексту стає зрозуміло, що слово копійчка в першому і другому реченнях має різне семантичне значення. Сама синтагматика – це зв'язки, тобто сполучуваність

слів. Не можна поєднати кожне слово з будь-яким довільним іншим словом. Є слова з одиничною сполучуваністю, наприклад, згайнувати/розтринькати (час/гроші), проливний (дощ). Є і двовалентні, тривалентні, а ще є слова з досить необмеженою сполучуваністю. Наприклад, *гарний* чи *поганий* (майже до будь-якого поля можна віднести слово гарний чи поганий) [23; 16]. Крім словесної сполучуваності важливе місце посідає і ситуативно-побутовий контекст, а саме час, місце спілкування, учасники комунікативного акту тощо. Класичною ілюстрацією ситуативного контексту може служити сконструйований Л. А. Булаховським діалог: «Вона червона?» – «Ні, чорна» – «А чому вона жовта?» – «Тому що зелена». Спершу, для читача такий діалог виглядає досить абсурдно. Його значення стає зрозумілим, якщо зазначити, що розмова відбувається біля куща смородини.

Наступними відношеннями, властивими лексичній системи виступають епідигматичні відношення. Це «асоціативно-дериваційні зв'язки між словами за формою і змістом» [42; 6]. Розглянемо такий приклад: слово земля у значенні «ґрунт» асоціюється зі словами: земелька, земляний, земляний, земельний, землекоп, землероб, землевласник, землеволодіння, землемір тощо, тоді як земля у значенні «суша» асоціюється з такими словами, як земний, наземний, підземний, земноводний, а земля у значенні «планета» – з формами земляни, навколоземний, приземлитися, приземлення тощо.

Отже, лексико-семантичне поле «Природа» являє собою своєрідну низку лексем, що мають безпосереднє відношення до концептуального поля «Природа», і можуть мати парадигматичні, епідигматичні та синтагматичні зв'язки. Крім того, лексико-семантичне поле «Природа» досить відмінне у корейській та укарїнській літературній мові, що і продемонстровано у даному розділі.

1.1.2 Асоціативне поле. Навряд знайдеться психолог або лінгвіст, який би не стикався прямо або опосередковано з проблемами

семантичних асоціацій. Існує велика низка робіт, присвячених цій темі, що створила значну теоретичну базу для асоціативно-семантичних досліджень.

Історія розвитку семантики увінчалася появою галузі в лінгвістиці, що зветься асоціативною семантикою, що включила в себе не тільки питання мовного значення, а й нерозривно пов'язані з нею аспекти фізіології, психології, семантики і філософії. Склалося загальне уявлення про те, що суттєвою рисою будь-якого виду мовного спілкування є мовний акт, побудований на семантичних зв'язках. Однак, всупереч поширеній думці, основною одиницею мовного спілкування є не символ, не слово, не речення, і не конкретне значення символу, слова або речення, а сам процес виробництва цього конкретного значення в ході здійснення мовного акту, заснованого на асоціативних зв'язках слів [35; 9].

У сучасній лінгвістиці предметом дослідження в теорії поля є лексичні одиниці, об'єднані на основі спільності значення, що вони виражають (семантичний принцип) або за спільністю виконуваних ними функцій (функціональний принцип) або на основі комбінації двох ознак (функціонально-семантичний принцип).

Слід зазначити, що численні дослідження в області семантичного поля, засновані на лінгвістичному підході, виділяють його структуру, визначають характер семантичних відносин між елементами, але не пояснюють характер функціонування мовних одиниць у мовній діяльності.

Щодо асоціацій, в цілому, саме поняття асоціювання – це мисленнєво-психічний процес пов'язування реальних явищ та сприйняття людиною цих явищ, що проходить процедуру мисленнєвого процесу. На те, якими саме будуть асоціації у тієї чи іншої людини, можуть впливати особистий досвід, емоції, що виникають у людини, спогади та інше. Асоціативні зв'язки, наявні у свідомості людини взагалі чи присутні у певний момент, пов'язані із протіканням у корі головного мозку тих чи інших психічних процесів, від яких залежить мислення людини взагалі. Відповідь (слово-реакція/асоціація)

на задане слово-стимул дозволяє простежити динаміку асоціативних зв'язків у свідомості людини, визначити як за допомогою мовних знаків відображається об'єктивна дійсність у її свідомості; які зв'язки вона встановлює між окремими предметами і явищами, семантичні зв'язки між словами, який тип мислення у неї домінує [6].

Серед великого різноманіття підходів до вивчення лексики, як системи, виділяється психолінгвістичний підхід, який передбачає вивчення асоціативних полів, що представляють собою класичні множини, об'єднані за асоціацією зі словом-стимулом.

Асоціативний експеримент, що є методом психосемантичного дослідження, займається саме тим, що досліджує як саме взаємопов'язані лексико-семантичне поле та лексичні одиниці, що виникають у свідомості людей.

Системність лексичного складу обумовлена не стільки лексикою або лексичним угрупованням, скільки доречністю того чи іншого слова або словосполучення, що найдоречніше підходить під ситуацію. Адже, якщо в українській мові ми кажемо «налити суп», ми навіть не замислюємося чому ми це кажемо саме таким чином. Порівнюючи цей самий вираз, у корейській мові – це 국물을 붓다, що означає фактично «насипати/посипати/набрякнути», що так само очевидно для носіїв корейської мови. Такі вирази приводять нас до висновку, що на лексико – семантичну систему впливає асоціативне поле, що формується ще з самого дитинства, власне, через що, для нас, як для носіїв української мови асоціативне поле до слова суп – це налити, а для носіїв корейської мови – насипати/посипати.

Через стійкість полів, сполучуваність слів, стійкість парадигматики, синтагматики та епідигматики, лексико-семантична система кожної мови є індивідуальною. Вона відображає не просто словникове значення слів, або виразів, а і менталітет нації, глибокі традиції, історичні події, що залишили

свій відбиток на лексичних одиницях. Адже, саме через низку причин, мовець обирає свідомо чи мимоволі той чи інший еквівалент, враховуючи парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні зв'язки, які заклалися в нього у мовній свідомості.

Отже, в даному розділі було розглянуто асоціативне поле і його взаємодію з психолінгвістикою, як саме впливають асоціації на мовленнєвий процес, на процес підбору підходящого еквіваленту для того чи іншого контекстуального значення, і як поєднаний лексико-семантичне і асоціативне поле.

1.2 Лексичне значення слова як багатоаспектне явище

Під поняттям лексичне значення слова розуміють історично закріплений в свідомості людей зв'язок між словом та певним явищем, або поняттям. Тобто, фактично, це назва предметів, подій та інших явищ, що в результаті історичних подій отримали ту чи іншу назву. Ядром лексичного значення вважають концептуальне значення, а саме: мисленнєве відображення певного явища дійсності чи поняття. Без слів ми не могли б виражати свої почуття, свої думки, бачення світу [24].

В науці існувало два протилежні погляди. Д.Шлейєрахер, Й.-Г. Гаман ототожнювали мову і мисленнєві процеси, а Ф.-Е.Бенеке відривав мову від мислення. Згідно з першою точкою зору, мова – це лише форма мислення, а друга точка зору стверджує, що мислення і мова існують окремо. Власне, з кожною теорією можна частково і погодитися, і не погодитися, адже мова суттєво пов'язана з мисленням, але не є мисленням, а лише є одним з інструментів його процесу та його вираження, адже існують також інші види мови(невербальні).

Однак, лексичне значення слова демонструє лише узагальнене поняття про предмет, явище або ознаку. У різних людей виникають абсолютно різні

асоціації. Наприклад, якщо сказати слово «собака», то різні люди уявляють собі різних собак. Один може уявити милого цуцика, хтось сувору вівчарку, для когось «собака» – лайливе слово, для когось – асоціація з вірним другом. Аля для усіх це буде чотиринога тварина, що першою була приручена людиною. Тобто хоч бачення кожною людиною цього слова відрізняється, але це слово несе в собі узагальнене, об'єктивне значення, яке є для слова основним.

Однак, звукова форма і денотат (референт) не пов'язані, адже не існує таких реалій на позначення дійсності, що визначалися б конкретною звуковою формою, через що один і той самий предмет у різних мовах називається по-різному.

Слово, як правило, може мати одне чи безліч лексичних значень, змістів, тобто мати свою семантику. Семантика – це значення мовних одиниць: слів, словосполучень, фразеологізмів, морфем. Так розуміють історично сформовану у свідомості народу (колективу) співвіднесеність слова з певним явищем. Наприклад, коли носій корейської мови чує слово 가방 (kabang), у його уяві постає сумка, а коли ми чуємо слово кабан, то уявляємо дику свиню. Взагалі у свідомості кожної людини існує ідеальне бачення світу. Тобто, ми можемо уявити будь-який предмет або явище без надання йому словесної характеристики. І якщо ми поєднуємо з цим предметом звуковий комплекс (набір звуків — {к а б а́ н} і закріпимо цей зв'язок у своїй свідомості, то виникне слово з певним лексичним значенням. У пам'яті утворюється стійкий зв'язок безпосередньо між словом та картинкою, яку ми запам'ятали, який щоразу виникає, якщо ми чуємо певний набір звуків. Такий реальний предмет у реальній дійсності називають денотатом (позначуваним явищем), а абстрактний образ у нашій уяві прийнято називати сигніфікатом (позначка) [30; 23]. Сигніфікат, пов'язаний з денотатом стає лексичним значенням слова. Тож, якщо ми бачимо реальний предмет, наша пам'ять видає нам його назву завдяки сформованому сигніфікату, і навпаки.

Варто також згадати таке поняття, як внутрішня форма слова – що є ознакою реалії, покладеною в основу її мовної назви [7]. Наприклад, внутрішньою формою іменника *склянка* («скляна посудина циліндричної форми, що призначена для пиття, зберігання рідини тощо») є ознака «скляна». Отже, той, хто придумав цю назву, взяв до уваги матеріал, з якого зроблено предмет, тобто скло. Внутрішня форма слова є мовною універсалією, тобто, зустрічається у кожній мові. Враховуючи те, що корейська мова – аглютинативна мова, то в ній це часто прослідковується за допомогою додавання різних афіксів, що формують нові слова з вже існуючих, як от, наприклад, *옷* – одяг, а *옷장* – шафа для одягу. Або *책* – це книга, а *책장* – книжкова шафа.

Даючи назву тій самій реалії (денотату), носії різних мов нерідко використовують різні ознаки, причому не завжди істотні. Так, квітка родини гіацинтових у корейській мові зветься – *설강화* (雪降花), де *설* (雪) – сніг, *강* (降) – народжений, а *화* (花) – квітка; а в українській мові – пролісок. Носій корейської мови при номінації використав той факт, що квітка народжена в снігу / квітка дарована снігом, а українець – що вона пов'язана з лісом. Наукова назва проліска *Galánthus* буквально ж означає «молочна квітка» (з давньогрецького *gála* «молоко» і *ánthos* «квітка»).

Учення про внутрішню форму слова розробив видатний український мовознавець О. О. Потебня, спираючись на вчення про внутрішню форму мови В. фон Гумбольдта. О. О. Потебня підкреслював, що внутрішня форма слова часто містить тлумачення або оцінку позначуваного предмета. Мовознавці використовують її як одне з джерел відтворення мовної картини світу.

Отже, в даному розділі нами було розглянуто лексичне значення слова, як поняття, його складові, саме поняття сигніфікату та денотату, а також їх особливості. Було наведено приклади, що демонструють наведені поняття та

розтлумачено поняття внутрішньої форми слова, що зустрічається у кожній мові, але має індивідуальне значення.

1.3 Проблема концепту "природа" як лінгвістичного поняття

Проблема опису сутності концепту залишається актуальною для сучасної лінгвістичної науки. Система концептів утворює картину світу, в якій відбивається розуміння людиною реальності. Людина живе не стільки в світі предметів і речей, скільки в світі концептів, створених нею для своїх інтелектуальних, духовних і соціальних потреб. Аналізом проблемного поля концептів і осмисленням мовної картини світу займається порівняно молода галузь наукового знання – когнітивна лінгвістика. Одним з її напрямків є вивчення концептосфери – феномена ментального світу, сукупності поглядів народу і кожної особистості на навколишню дійсність, закладених в мінімальних одиницях – концептах. Терміни як «концепт», «поняття» і «значення» нерідко розглядаються як еквіваленти. Слово «поняття» є калькою від латинського слова «conceptus». Погляди вчених різняться у визначенні терміна «концепт», тому існує безліч дефініцій в лінгвістиці. Когнітивна психологія виділила концепт від поняття, тож, на сьогоднішній день ці терміни досить чітко розмежовані.

«Концепт» і «поняття» є термінами різних наук. Термін «поняття» використовується в логіці і в філософії, а концепт, виступає як термін математичної логіки, культурології. А також концепт є одним з ключових явищ в сучасній когнітивній лінгвістиці. В даний час термін «концепт» широко використовується в багатьох гуманітарних науках. Аналіз лінгвістичної літератури свідчить про неоднозначне ставлення лінгвістів до розмежування термінів «поняття» і «концепт». З одного боку, «концепт», як і термін «поняття», відображає форму життєвої реальності людської психіки. Однак, концепт також висловлює форму емоційного відображення, крім

раціональної репрезентації навколишнього світу. В цьому аспекті терміни «концепт» і «поняття» не завжди збігаються за структурою [2; 47].

Поняття мають більш просту структуру: в структурі концепту представлено більше компонентів. Концепт, на відміну від поняття, включає в себе не тільки істотні і необхідні ознаки, але також і несуттєві. Концепт виражає не тільки сукупність ознак об'єкта, а й ті уявлення, знання, асоціації, переживання, які з ним пов'язані. Таким чином, диференціація концепту від поняття чітко визначена. Поняття відображає лише найбільш загальні і значущі риси предметів і явищ.

Терміни поняття і концепт – історично однакові. Однак в сучасних науковому і ненауковому розмежуванні ці терміни розходяться в вживанні.

Існують «великі», «основоположні» концепти, але існують і «малі», «не основні» концепти, у яких часто можуть бути відсутніми деякі обов'язкові ознаки, такі як: наявність глибоких історичних коренів, традиційність позначування; в «малих» концептах можуть бути відсутні і історично сформовані соціальні або суб'єктивні оцінки, чи опозиційне зіставлення з іншими одиницями. Такі малі концепти з «обмеженою» системою концептуальних ознак не випадають, проте, з області основного концепту: вони створюють те органічне середовище, без якої не існують».

А.А. Сузов порівнюючи концепт «Собака» і поняття «Собака», визначає деякі ознаки, властиві поняттю «Собака»: тварина, хребетна, ссавець, сімейство собачих, живородні, одомашнений. Концепт «Собака» має меншу кількість компонентів, таких як гавкати, мати хвіст, могли вкусити [51; 23].

Концепт має емоційно-експресивне забарвлення, відповідно, цей термін асоціюється з різними поняттями, уявами і знаннями. На відміну від поняття, яке проходить через індивідуальну свідомість, концепт вимагає комплексних засобів вираження: емоцій, симпатій, антипатій і іноді навіть зіткнень.

Поняття представляє сукупність базових пізнаних ознак об'єкта, а концепт є ментальної одиницею картини світу, що містить мовні та культурні

знання, уявлення, оцінки. Фразеологічні, лексичні та інші лінгвістичні засоби висловлюють концепт різними способами. Якщо ми визнаємо концепт як знак лінгвістичного пізнання, то він може цілком відображати ментальний початок, що має тісний зв'язок зі словом.

Таким чином, проблема диференціації поняття, значення і концепту залишається все ще актуальним і необхідним завданням сучасної лінгвістики. Шляхом порівняння основи, змісту і обсягу концепту, поняття і значення, можна визначити їх диференціацію. Основа поняття виділяється логічним способом, а основа концепту проявляється у вигляді сублогічних утворень. Під поняттям розуміється значення, яке існує незалежно від національної специфіки, воно виражається логічним мисленням. Сфера проявів концепту більш різноманітна й об'ємна у всіх відносинах. Концепт - це ментально національно-специфічне утворення, згусток людських цінностей і людського досвіду [13].

Загальновідомо, що концепт виражається знаком. Звідти і виникають питання: що первинніше знак чи концепт? Чи має кожне слово свій концепт? Якщо у кожного слова є концепт то тоді скільки концептів має багатозначне слово? Яку кореляцію має один концепт по відношенню до декількох слів?

Відповідно до точки зору вчених, знак первинніший по відношенню до концепту. Концепт, за своєю природою, аналізується в контексті інших явищ. Якщо слово реалізує себе в контексті мови, то концепт проявляється в контексті культури. Таким чином, концепт вивчається на матеріалі прислів'їв і приказок, ідіом, кліше літературних творів. Крім того, не всі слова, які виражають те чи інше явище, можуть виступати в ролі концепту. Розглядаючи сутність концепту, дослідники особливо відзначають його приналежність до культури людини. Зміст концепту полягає в репрезентації «етнокультурного коду» нації.

Дихотомія концепту і значення слова – одне з актуальних питань сучасного мовознавства. План змісту даних явищ багатогранний, тому вони

розглядаються на фоні непрямих знань. Концепт і значення слова можуть бути об'єктом вивчення лінгвістики, логіки, психології, семіотики і філософії. Кожен з них має свій термінологічний апарат. Сучасна наука розглядає дихотомію концепту і значення як співвідношення концептного мислення і мовного (семантичного) явища. Таким чином, концепт і значення слова мають однакову когнітивну природу. Обидва явища відображають об'єктивну і суб'єктивну реальність.

Існує безліч різноманітних трактувань співвідношення концепту до значення слова, що призводить до розбіжностей серед дослідників. Ми можемо виділити три основних різних напрямки, за якими йде вивчення даної проблеми. Ю.С. Степанов зазначає що, концепт – це як би згусток культури у свідомості людини; те, у вигляді чого культура входить в ментальний світ людини [36].

Другий погляд (Н.Д. Арутюнова, Т.В. Булигіна, А. Д. Шмельов) передбачає, що семантика формує концепт.

Прихильники третього напряму (Д. С. Лихачов, Е.С. Кубрякова) вважають, що концепт не виникає безпосередньо зі значення слова, а є результатом зіткнення значення з національним і особистим досвідом носія мови.

Таким чином, концепт виступає як посередник між словом і дійсністю. Концепт являє собою цілий потенціал значення слова, при цьому містить цілий комплекс асоціативних уявлень. Особливо важливим у світлі проблеми, винесеної в назву розділу, є питання про диференціацію концепту від значення слова (семми). Значення є частиною концепту, воно передає вужчий зміст. Однак значення є продуктом відображення предметів і явищ нашої свідомості, який виражається внутрішнім змістом структури слова. Переосмислення співвідношення концепту і значення слова дуже важливо, тому що від цього залежить як визначення предмета когнітивної лінгвістики, так і розробка методів аналізу семантики мови. Концепт – продукт когнітивного свідомості

людини, значення - продукт мовної свідомості. Значення (семема) утворює концепт, але це завжди лише частина змісту концепту. Саме компоненти лексичного значення можуть передавати базові концептуальні ознаки, але не в повному обсязі. Концепт є об'ємним по відношенню до лексичного значення слова. Структура концепту набагато складніше і багатогранніше, ніж лексичне значення слова.

Когнітивні ознаки значення утворюють зміст концепту. Значення слова, семема також має когнітивний характер – воно складається з семем, які репрезентують і представляють в мові окремі когнітивні ознаки, що утворюють зміст концепту.

Для інтерпретації всього змісту концепту необхідні численні лексичні одиниці, а це означає – значення багатьох слів. При розгляді проблеми термінологічної диференціації необхідно враховувати, що концепт – одиниця концептосфери, значення – одиниця семантичного простору мови.

Також важливу роль відіграють наукові методи дослідження, найбільш популярних серед яких є емпіричний, сутність якого полягає в поступовій реалізації спостереження, вимірювання, моделювання, прогнозування та перевірки прогнозу. В науці базовими формами такого виду дослідження є спостереження і експеримент. Ще одним методом досліджень є метод порівняння. Порівняння – це своєрідна операція зіставлення одного з іншим з метою встановити відмінності та/або спільні риси, на основі суджень про подібність та відмінність об'єктів. Варто зауважити, що метод порівняння може бути застосований лише в сукупності однорідних понять, що формують клас або певну групу явищ. Внаслідок чого порівняння предметів в межах групи здійснюється за ознаками, істотними для конкретного розгляду. Саме цей метод і було застосовано у нашій роботі. Серед загальнологічних методів і засобів пізнання також розрізняють метод аналізу, синтезу, абстрагування, ідеалізації та узагальнення. У нашій роботі було застосовано також метод аналізу. Власне, сам аналіз – це поділ об'єкта на складові частини з метою їх

окремого вивчення. Застосовується як в життєвій (практика), так і в розумових видах діяльності. Аналіз має свої закономірності, а різновидом аналізу є поділ на класи (в нашому випадку тематичні групи: «Флора», «Фауна», «Опис природи», «Атмосфера та небесні тіла», «Гідросфера та водний світ», «Охорона природи», «Відпочинок на природі», «Пори року», «Природа і людина»).

Отже, в даному підрозділі було проілюстровано «поняття» та «концепт», встановлено їх відмінності та сфери вживання. Також було розглянуто деякі погляди науковців на розмежування «поняття» і «концепту» Крім того, було встановлено деякі методи дослідження, що застосовуються в даній роботі.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи усе вищесказане у розділі 1, нами було наведено пояснення лексико-семантичного поля та асоціативного поля «Природа», охарактеризовано відмінності поняття концепту і лексичного значення слова. Також, було наведено досить багато різних точок зору, що склалися у вчених впродовж багатьох десятиліть. Крім цього, було зазначено чому деякі з цих поглядів було спростовано, а чому деякі з них було підтверджено.

Ми розглянули усі можливі теоретичні засади у сфері лексико-семантичного та асоціативного поля, що допоможе нам у подальшому дослідженні і зіставному порівнянні поля «Природа» у корейській та поетичній мові. Також, ми розглянули парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні відношення у лексико-семантичному полі, було наведено низку прикладів, та проілюстровано унікальність кожного зв'язку.

Окрім цього, було підібрано декілька влучних прикладів, що ілюструють як саме і чому асоціативне поле відрізняється у людей, що розмовляють різними мовами; мають різний життєвий досвід, є спеціалістами різних галузей та ін.

Було також дано відповідь на низку питань, серед яких: що первинніше знак чи концепт? Чи має кожне слово свій концепт? Якщо у кожного слова є концепт то тоді скільки концептів має багатозначне слово? Яку кореляцію має один концепт по відношенню до декількох слів?

Оскільки кожне поле має ядро, центр і периферію, було розмежовано поняття ядра і визначено його у полі «Природа», було визначено також центр поля, і те, що його формують одиниці з меншою кількістю диференціальних семантичних ознак, а також встановлено периферію і зазначено які саме лексичні одиниці знаходяться на периферії даного лексичного поля.

РОЗДІЛ II

ОСОБЛИВОСТІ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ КОРЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

2.1 Особливості поетичної мови та віршованого мовлення в українській мові

Художній стиль є мовою літератури і мистецтва, за допомогою якого передаються емоції і почуття, образи, явища і в кінцевому рахунку життєвий досвід поколінь. Завдання поетики полягає в емоційному впливі на людину. Поет зображує явища і предмети дійсності в конкретно-чуттєвих формах і образах, використовуючи слово, як засіб творіння. Саме естетична (поетична, художня) функція дозволяє протиставляти художній стиль іншим стилям, а в художньому творі виділяти словесні образи – основні категорії художнього тексту.

Художньому стилю відповідають такі функції:

- Образно-пізнавальна, а саме передавання інформації про світ і суспільство через емоційну складову тексту.
- Ідейно-естетична, що означає обслуговування системи образів, за допомогою яких письменник передає читачеві ідею твору і очікує відгуку на задум сюжету.
- Комунікативна, що припускає бачення предмета через чуттєве сприйняття.

Художній стиль, як спосіб самовираження письменників, функціонує в трьох різновидах літератури – ліриці (віршах, поемах, одах, байках, сонетах, мадригалах, епітафіях, елегіях), драматургії (драма, комедія, трагедія, містерія, водевіль, фарс, мюзикл) і епосі (казка, оповідання, повість, роман, есе, новела, нарис, фейлетон).

Художнього стилю відповідають такі риси: [50]

1. Збіг автора і оповідача, яскраве і вільне вираження авторського «я».

2. Мовні засоби є способом передачі художнього образу, емоційного стану і настрою оповідача.

3. Використання стилістичних фігур – метафор, порівнянь, метонімії та ін., емоційно-експресивної лексики, фразеологізмів.

4. Багатостильовість. Застосування мовних засобів інших стилів (розмовного, публіцистичного) підпорядковане виконанню творчого задуму. З цих поєднань поступово складається те, що називають авторським стилем.

5. Використання мовної багатозначності. Це означає, що слова підбираються таким чином, щоб з їх допомогою створювати образи і вкладати в них прихований сенс.

6. Функція передачі інформації часто завуальована. Мета художнього стилю полягає в передачі емоції автора, створення у читача настрою, емоційного пориву.

Художній стиль базується на художньому тексті, неповторному і творчо унікальному. Так, художній стиль став цілісним елементом культури суспільства, а його важливою комунікативною частиною є поетична творчість.

Поетика – наука на межі літературознавства та лінгвістики, тому в основі її системи лежить класифікація чинників мови, яку дає лінгвістика.

Головна функція мовної діяльності – комунікація, тобто зв'язок, спілкування між людьми. Літературна мова робить можливим створення текстів, які мають, крім комунікативної, ще й поетичну (або естетичну) функцію. Літературна мова вивчається поетикою, мовна діяльність людей (в тому числі поетів і письменників) – стилістикою. Це наука про конкретне використання мови в тих чи інших стилях мови. Функціональні стилі мовлення – це розмовна мова, ділова, наукова, ораторська, спеціально-професійна, нарешті, поетична мова, характерна для художньої літератури і особливо для ліричної поезії. У ній домінує поетична функція, яка в інших стилях виступає лише як супутнє явище. Домінування поетичної функції не

виключає і інших функцій висловлювання – експресивної, комунікативної (пізнавальної), лише підпорядковує їх головній, естетичній меті.

До найважливіших властивостей поетичної мови відносяться наступні:

1) Оригінальна, незвичайна подача слова, виокремленого зі схематичних, звичних зв'язків і поставленого в незвичні, дивні обставини, специфічні поєднання («овдовіла блакить»).

2) Високий рівень мовної організації. Це впорядкованість, яка виражається в розподілі на сцени, строфи, це ритміко-композиційна організація в поезії, наявність численних стилістичних фігур (паралелізми, анафори, епіфори, градація, композиційні стики, рефрени і т.д.)

3) Велика кількість полісемічних значень, причому ця багатозначність не має стихійного характеру, як в розмовній мові, а організовується цілеспрямовано. Зразком полісемії в художньому мовленні вважається метафора.

4) Неперекладність поетичних висловлювань на інший тип мовлення; даний зміст невідривно від свого одноразового словесного вираження. У переказі воно втрачає поетичність.

5) Особлива звукова організованість мови (алітерація, асонанс) [46].

Усі приклади поетичних творів, дібрані нами у наступному розділі містять усі ці п'ять тверджень, зазначених вище. Порівнюючи поезію з прозою, хоча і використовується один і той самий матеріал – мова, за допомогою якої виражаються думки і почуття, але для поезії властиве інше художньо-образне мислення, інша образна будова, через що поезія розглядається зовсім інакше від прози. При перекладі з корейської на українську мови, або просто при прочитанні вірша, особливу роль відіграє знання тих чи інших віршованих прийомів, що часто застосовуються в обох мовах. Саме тому, нами розглянуто поняття віршування.

Віршування, або версифікація – мистецтво вираження своїх думок у віршованій формі; за визначенням, це – система норм та

принципів поетичного мовлення, в основі якої міститься закономірне повторення певних мовних елементів, що складаються на підставі культурно-історичної традиції певної національної мови [10].

Система віршування – це сукупність норм та принципів версифікаційної майстерності, розбудовується на підставі певного ритмічного критерію. Система версифікації поділяється на дві групи – квантативну, характерною рисою якої є чергування довгих та коротких складів, зумовлених кількістю часу, що витрачається на вимову складу, та залучених до нього певних ритмічних одиниць (античне віршування, народне віршування українців), і квалітативну, що базується не на тривалості складів, а на їх акцентній виразності, пов'язаній з принципом наголошеності та ненаголошеності.

Друга група, що на сьогодні замінила першу, поділяється на такі віршовані підгрупи: силабічну, де ритмічність відповідає склад, що властива мовам з постійним наголосом (французька, польська та інші); тонічну, основною рисою якої є повтор слів та словосполучень із своїм наголосом як основою ритму; силабо-тонічну, що спирається на чергування наголошених та ненаголошених складів, і поєднує силабічні й тонічні тенденції. Зокрема, в українському віршуванні прослідковуються проміжні версифікаційні форми, наприклад, квантативно-силабічний синтез, так і інші варіанти, зокрема коломийковий вірш, що постає внаслідок злиття силабічного та силабо-тонічного віршів, також може бути паузник або тактовий вірш, в яких спостерігається сполука силабо-тонічного і тонічного віршування тощо. Верлібр, який прийнято сприймати як різновид тонічного вірша, має довільну організацію.

Система віршування визначає відповідний розмір і в квантативній, і в квалітативній групах, що має свої певні позначення: — довгий склад, ∪ короткий склад, а також ненаголошений, — наголошений склад, // цезура, V лейма.

Як нам відомо, існують дві форми організації художньої мови – вірш і проза. Вони склалися в ході історичних літературних змін, і кожна з них має свої особливості. Використання їх зумовлене різними завданнями, які вирішує письменник. Ліричні твори пишуть переважно віршами; романи, повісті, оповідання – прозою. Трапляються й романи і повісті, що мають віршову форму (наприклад, "Маруся Чурай" Ліни Костенко). Так само є і ліричні твори у прозі.

Термін "вірш" походить від латинського слова *versus*, що в перекладі означає оберт, ряд. Тож, цей термін має кілька значень: [38]

- 1) рядок ритмізованого тексту;
- 2) метрична композиція або структура;
- 3) окремий твір;
- 4) форма буття поезії;
- 5) ритмічно організована художня мова.

Віршем називають рядок і жанр. Але вірш не обов'язково може бути рядковий, є вірші «драбинчастої будови». За смисловою навантаженістю вірші можуть бути: філософськими, медитативними, сатиричними, публіцистичними, пародійними. За будовою — моновіршами, двовіршами, тривіршами (терцетами, терцинами), п'ятивіршами, строфічними, астрофічними, білими, верлібрами. Вірш має свою чітку структуру, його мова лаконічна, емоційна, експресивна. Основна сила вірша — ритм, тому мова віршів ритмізована, а мова прози – вільна.

Ритм (грец. *rhythmos* — такт, розміреність, узгодженість) — це закономірне чергування сумарних елементів: рухів, звукових чи мовних одиниць [31]. Ритм не обов'язково притаманний віршам, він є і в прозі, проза вважається ритмічною тоді, коли в мовних тактах однакова кількість наголосів.

Тактами є групи підмета, присудка, другорядних членів речення, відокремлені групи слів. Такт (від лат. *tactus* – доторкання рукою) – одиниця музичного ритму [31]. Зразком ритмічної прози є уривок з новели

М. Коцюбинського "Intermezzo": "Він говорив про речі, повні жаху для мене, так просто й спокійно, як жайворонок кидав на поле пісню, а я стояв та слухав, і щось тремтіло в мені". У цьому уривку в тактах однакова кількість наголосів. Кількість наголосів не завжди відповідає кількості слів.

В українській мові є три просо-дійні (грец. *prosodia* – акцент, наголос) групи слів:

1. Слова, на які постійно ставиться наголос. Це – іменники (виняток становлять ті, що передають свій наголос іншим частинам мови), прикметники (за винятком тих, що передали наголос іншим частинам мови), числівники (за винятком кількісних односкладових: два, три, п'ять, коли вони поєднуються з іменниками: п'ять раз, два дні), дієслова (за винятком односкладових допоміжних (є, був), займенники (за винятком односкладових: я, ти, мій, та, той, і двоскладових (вони, вона), прислівники (за винятком односкладових: там, десь).

2. Другу групу складають здебільшого допоміжні слова, зокрема, односкладові і двоскладові прийменники (за, у, від, до, об, на, при, між, коло, біля), частки (ні, ці, ж, же, хоч, аж, ба, чи).

3. Третю групу слів складають винятки з першої групи, а саме, односкладові числівники, іменники і прикметники, які втратили наголос, односкладові числівники, допоміжні дієслова. Слова третьої групи змінюють свою акцентність у залежності від контексту.

Схематично це виглядає так:

u — u — —

Вони постійно за нею спостерігали.

u — —

Вона виїде завтра.

Мова вірша має складну звукову організацію. Крім логічних і емпатичних (*emphatikos* – зображувальний, виразний наголос, за допомогою якого посилюється виразність слова у реченні, його емоційність, виражається

афективний стан мовця) наголосів, є наголоси ритмічні. Головна одиниця ритму – рядок, а найпростіша мовна одиниця ритму – склад.

Всупереч загально-поширеній думці, ритмічна мова з'явилася не тому, що людство шукало різні "форми мови". Ритм виник у результаті людської праці. Аби полегшити її, люди вигукували певні звуки, і ці вигуки співпадали з робочими рухами і ритмізували їх. Згодом ритмічно впорядковані звуки замінилися на слова і словосполученнями. Як результат мозкової діяльності і з розвитком культури слова, цей текст ускладнювався. Первинна форма словесного вираження полягала в колективній грі. З часом, вона перетворилася в обрядову дію. Це була свого роду магія, мета якої полягала в тому, аби попросити милості у сил природи. В таку діяльність, крім словесного вираження, входили пантоміма, музика і танці. Це мистецтво було синкретичним (об'єднаним). Слова пісні, яку виконували хором, були досить простими, пристосованими під ритм. Проза з'явилася вже пізніше, за часів першого книгодрукування, коли людська мова і мислення набули достатнього рівня розвитку. Оскільки, щоб описати явища і події у прозовій формі, треба було застосувати навички спостереження, аналізування і узагальнення. Важливими чинниками ритмічної організації мови поетичного українського твору є рима, римування, віршовий розмір, строфа.

Метричне (античне) віршування (лат. *metron* — міра) – різновид квантитативного віршування, основною рисою якого є міра часу, необхідна для вимови певного складу. Характеризується чергуванням довгих та коротких складів, оскільки ця система віршування характерна античній літературі, а цій літературі були властиві довгі й короткі склади. За одиницю довготи брався час, і цей час називали морою.(v) Для довгих складів, що вимовлялися протяжно застосовували дві мори(vv)/(-). Оскільки вірші не зачитувалися, а співалися під ліру, як довгі, так і

короткі склади були об'єднані у стопи, що нагадували музичний такт. Повторюючись, стопи створювали ритмічне звучання вірша.

Основні стопи метричного віршування такі:

Двоскладові (3 мори):

- ямб (v—) – стопа з одного короткого й одного довгого;
- хорей (—v) – один довгий й один короткий склад;
- пірихій (vv) – два коротких склади;
- спондей (— —) – два довгих склади.

Трискладові (на 4 мори):

- дактиль (—vv) – стопа з одного довгого й двох коротких складів;
- анапест (vv—) – два коротких й один довгий склад;
- амфібрахій (v—v) – довгий склад знаходиться між двома короткими;
- бакхій(v— —) – один короткий і два довгих склади;
- антибакхій(— — v) – два довгих і один короткий склад;
- амфімакр(—v—) – короткий склад знаходиться між двома довгими;
- трибрахій(vvv) – три коротких склади.

Наведемо декілька прикладів для кращого розуміння:

Що в моїй пісні біль, і жаль, і туга –

Се лиш тому, що склалось так життя,

Та є в ній, брате мій, ще нута друга:

Надія, воля, радісне чуття.(Франко, «Декадент») [20].

В даному уривку використано п'ятистопний ямб.

З любов'ю вухо привертаю

До братніх на землі пісень. (М.Рильський, «Пісні») [32].

В цьому ж уривку використано пірихій.

З плином часу у новоевропейській поезії втрачено відчуття довгих та коротких складів, що визначали особливість античного віршування, але

термінологія, набувши нової змістовної наповненості, збереглася, підпорядкована вже новим версифікаційним принципам.

Силабічне віршування (грецьк. *syllabe* – склад) – система віршування, одиницею якої вважається склад. Така система прийшла після античного віршування. Зазвичай, береться рівна кількість складів (найчастіше 13 або 11). Силабічне віршування засновується на чергуванні рядків з рівною кількістю складів. Таке віршування характерне для поезії, що базується на мові, де є постійний наголос у словах на останньому (корейська) чи передостанньому (польська) складі. Під впливом такого віршування у Польщі, силабічне віршування поширилось і в межах України XVI—XVIII ст., у коломийках, віршах Г. Смотрицького тощо.

Розмір силабічного вірша визначають лише 2 фактори:

- 1) кількість складів до константи;
- 2) розташування цезур.

Одно- та двоскладові силабічні вірші подекуди зустрічаються у складених строфах у поезії тих народів, де силабічна система сягає високого розвитку.

Односкладовим віршем закінчується строфа в «Ірисах» Юліана Тувіма:

Квіти дістав я. Таємний знак
 Не знать, від кого.
 І вже на серці — тремтливий ляк:
 Іриси темні — таємний знак,
 Що принесе він, пощо, для чого?
 Стримать дитинну мою тривогу
 Як?

Трискладовий рідко зустрічається самотійно, має тенденцію до хорейзації, адже коли наголос падає на 2-й і 3-й склади, виникає неприємний для слуху звук.

Проте в гетеромеричній (складеній з віршів багатьох розмірів) строфі трискладовий вірш – не таке вже й рідкісне явище:

Утоптала стежечку
Через яр,
Через гору, серденько,
На базар.

Заграй мені, дуднику,
На дуду,
Нехай своє лишенько
Забуду..

(Тарас Шевченко)

Отже, формування української поетичної мови почалося досить давно, ще задовго до прозової літературної мови. В даному розділі нами було розглянуто різні види українських віршованих поетичних творів, зокрема метричне(віршоване) римування, його різновиди за кількістю стоп у вірші, а також силабічне римування, що прийшло з Польщі і було поширено на території України.

2.2 Особливості поетичної мови та віршованого мовлення в корейській мові

Щодо корейської поезії, вона досить відрізняється від української. Корейські поети писали вірші в класичному китайському стилі ще в 4 столітті

до нашої ери, на основі китайських чотиривіршів. Відомий екземпляр, що зберігся, датується 17 р. до н.е. е., «Пісня короля Юрі про жовтих птахів» (황조가 / 黃鳥歌) [55]. Деякі корейські письменники наслідували ліричний стиль поезії династії Тан, наприклад, форма поезії ши. Цікаво те, що корейська поезія починає розквітати під впливом конфуціанських вчень в період Корьо (починаючи з 935 р). Поетичні збірки друкувалися дуже рідко.

Хянга - літературний жанр класичної корейської поезії, записаний системою іду. До наших днів збереглося 25 творів хянга – з них 14 в стародавньому збірнику «Самгук Юса» (삼국유사) і 11 в «Кьонджон» (견전). З'явилися в епоху держави Об'єднане Сілла.

Період Корьо був відзначений зростанням використання китайських ієрогліфів. Хянга, як форма корейської літератури, в основному зник, стали дуже популярні - «Пісні Корьо». Більшість з пісень Корьо були передані усно і більшість збереглося в період Чосон, коли деякі з них були записані хангилом. Віршована форма пісень Корьо більше відома як 별곡 (別曲). Є дві різних форми: 단련체 і 연산체. Стандартом вважається коротка форма, а остання є довшою формою. Пісні Корьо характеризуються відсутністю чистої форми, і їх зростаючої довжиною. Більшість спрямовані до опису природи, і також описують загальні питання життя.

Шіджо або Шічжо (시조) - жанр корейської ліричної поезії, спочатку названий танга (дослівно «коротка пісня»). Шіджо схоже на японське хайку. Кожен рядок вірша шіджо містить 14-16 ієрогліфів (або складів хангиля), всього 44-46 в трьох рядках. В середині кожного рядка робиться пауза, тому при перекладі на інші мови часто використовується шість рядків, а не три. Найбільш відомий автор шіджо – Юн Сон До.

Каса (가사) – жанр корейської середньовічної поезії. Каса представляють собою великі віршовані твори про знаменні події минулого, пам'ятки країни, життя народу Кореї і його сусідів. Віршована форма процвітала під час династії

Чосон, а з'явилася раніше, під час династії Корьо. Найвідомішим автором поезії каса був Джон Чхоль 정철 (1536-1594) [56].

У ранній республіканський період (починаючи з 1953 після Корейської війни), були дуже успішні патріотичні праці. Лірична поезія переважала з 1970 р і далі. Поезія досить популярна в Кореї в 21 столітті, виходячи з кількості опублікованих робіт.

Загалом, читаючи корейську поезію, читач має справу, по суті, з двома літературами в словесній творчості одного корейського народу: ієрогліфічною літературою і літературою на рідній мові.

До поняття «ієрогліфічна література» включаються твори, створені корейськими поетами на мові ханмун, тобто, китайськими ієрогліфами на китайській писемній мові веньянь, з елементами кореізованого стилю. Ця література, що залишила багату спадщину, займала домінуюче положення в стародавній та середньовічній культурі Кореї аж до кінця 19 ст. Витоки її йдуть до перших століть нової ери, коли на Корейський півострів, разом з писемністю з Китаю проникла й ідеологія (перш за все буддизм і конфуціанство) і культура (література, музика, етикет, звичаї і т. д.), які, як і веньянь, були зведені в ранг офіційних статутів.

Взаємозв'язок корейської літератури на ханмуні з власне китайською був настільки органічним, що неухильне дотримання канонів китайської поезики було обов'язковою умовою для корейських літераторів. З китайської класичної літератури черпалися і ставали надбанням корейської літератури жанри, сюжети, традиційна образність і система художньо-образотворчих засобів. У корейській поезії на ханмуні особливо сильним був вплив китайської поезії; в корейській прозі помітні риси китайського класичного роману. Але все це не було прямим запозиченням, якщо не брати до уваги частого цитування віршів відомих китайських поетів. Сюжети, перенесені з китайської історії, літератури і фольклору у корейську мову, нерідко перероблялися місцевими письменниками з урахуванням умов своєї країни. Іншими словами, хоча герої,

місце і час дії, жанри, тропи були взяті з китайської класичної літератури і поетики, ідейний зміст творів був оригінальним, корейським. Крім того, в Кореї отримали розвиток деякі жанри і форми, які або існували в китайській літературі ще в початковому стані, або відкинуті традиційної поетикою за їх приналежність до "нижчого" стилю. Йдеться про близьких до народних літературн форми, якими, напр., були твори *패관소설* (кит. «байгуань сяшо»). З цих та інших обставин немає підстав категорично заявляти про наслідувальний характер корейської літератури на ханмуне. Вона входить до складу національної корейської літератури як невід'ємна частина, що вплинула на розвиток літератури рідної мови.

Значно більший інтерес для загальної поетики представляє корейська літ-ра рідною мовою, що відкрила ряд оригінальних жанрів, форм, прийомів. До середини 15 ст. вона існувала переважно в усній формі, а також в дуже обмеженій кількості в своєрідних записах засобами китайської ієрогліфіки. З винаходом фонетичного алфавіту королем Се Джоном у 1443р. [11], корейська література вперше знайшла можливість вільно розвиватися в письмовій формі рідною мовою. Так народилися нові національні жанри, перш за все в поезії – шіджо, каса та ін., а потім і в прозі – сосоль. Однак, пануючою формою в літературі середньовічної Кореї, як і раніше, продовжувала залишатися ієрогліфічна література. Корейська література рідною мовою, особливо в прозових жанрах, вважалася придворними письменниками «другосортною», негідною уваги. Звідси переважання в ній анонімних творів, що розповсюджувалися в рукописах і дешевих ксилографічних виданнях. Тому при вивченні художньої літератури на корейській мові часом буває важко встановити межі між фольклором і власне літературою. Для середньовічної корейської літератури рідною мовою характерно не тільки постійне використання фольклорних сюжетів і образів, народної розмовної мови, а й складне переплетення жанрів – літературних і усних. Це наклало відбиток і на

традиційну класифікацію корейських жанрів, в якій вони поділяються за походженням, манерою виконання тощо.

З багатьох питань корейської поезії поки що досить мало досліджень. Крім того, корейська літературознавча термінологія у багатьох випадках виявляється недиференційовною. Нерідко тим чи іншим терміном (хянга, корьокайо, сосоль) позначаються загальні назви групи літературних жанрів, форм, що також ускладнює аналіз і ускладнює виявлення національної специфіки корейської літератури.

При складанні віршів на ханмуні корейські поети суворо притримувалися правил китайської версифікації, в основі якої знаходився закон чергування рівних та нерівних (ламаних) чотирьох тонів китайської мови. Однією з небагатьох відмінностей від норм китайської мови в корейській поезії на ханмуні було написання в два рядки двох напіввіршів, розташованих поряд, що утворювали ритміко-мелодійну фразу або метричний член (китайський цзюй).

Корейське віршування на рідній мові відрізняється від віршування на ханмуні. Але його характер та природа навіть в «регулярних» або «стандартних» віршах (чонхьонсі), до яких відносять хянга, кьонгічхега, шіджо та каса, наразі недостатньо досліджені [57].

З цього приводу існують відмінні погляди. Одні науковці вважають корейську метрику силабічною, побудованою на чергуванні різних груп складів; інші ж бачать у ній своєрідну силабо-тонічну систему, в якій окрім кількості складів враховується наголос; треті відносять систему корейського віршування до силабо-квантитативного типу, з розподілом слів за довготою та короткістю, що схожий на римський; і зрештою четверті, ставлячи під сумнів попередню теорію, доводять, що ритм корейського вірша утворюється тривалістю відповідної кількості складів (від двох до семи), що об'єднані ритмом дихання, і називають корейську метричну систему «квантитативною за кількістю складів». При всьому цьому розмаїтті поглядів щодо характеру

корейського віршування спільним для них є підкреслення зовнішніх особливостей вірша – більш або менш постійної кількості складів у рядку.

Це питання впирається в характер наголосу. Враховуючи дані новітніх досліджень, в корейській мові він змішаного типу – музично-квантитативний. Вважається, що таким він був і у минулому, але з більш чіткими тональними та кількісними відмінностями. Можливо, до 17 сторіччя корейський наголос був більш тонічним, ніж довжинним (про принаймні свідчать спеціальні позначки чотирьох тонів у запозичених у китайській мові словах і трьох тонів в рідній корейській лексиці), переважав повільний темп мовлення, із плавними мелодійними переходами. Потім настав період відносної рівноваги. У сучасній мові відмінності за довжиною звуку та висотою тону стираються, стають нерегулярними. Аналогічним чином відбувався і загальний розвиток корейського віршування на рідній мові.

Для стародавньої корейської поезії типові трьох- та чотирьохскладові стопи, для сучасної – стопи, що включають від одного до семи складів.

Строфічний розподіл корейського вірша був підпорядкований загальному композиційному принципу розподілу мовного матеріалу (кісин-чон-кьоль), що здавна застосовувався в Кореї по відношенню до художніх творів як у віршованій формі, так і у прозі. Відповідно до цього принципу матеріал твору ділиться на чотири частини: у першій (кі) постає питання або намічається тема, у другій (син) розгортається зміст названої теми, у третій (чон) розвиток дії або образу переходить до заключної стадії, і в четвертій частині (кьоль) надається висновок сказаного.

Жанри корейської поезії на рідній мові в їх історичному розвитку доісторичної епохи сягають своїм корінням народні пісні міне, що належать до пісенно-ліричного жанру корейського фольклору. Вони й є тим джерелом, що вигодувало усі національні форми корейської поезії. В усній передачі та в записах на корейському алфавіті та за допомогою китайської писемності збереглися чисельні народні пісні, різноманітні за змістом та формою: трудові,

обрядові, побутові пхуньо (пісні, тематично пов'язані зі звичаями корейців), чхамьо (пісні нерідко із гострим політичним змістом, висловленим у формі передбачень або алегорій) тощо. Розмір рядка в народній пісні зазвичай короткий – дві чотирьох- або трискладових стопи, у залежності від мелодії, що утворюється поєднанням двох ладів третього та четвертого ступенів корейської музичної гами (зустрічається і різновид: 3-3-4 лади).

Переважною формою строфи була чотирирядкова. Нерідко до строфи додавали приспів з одного рядка. Для народних корейських пісень характерне часте використання повторів та звуконаслідувальних слів, збір середньої ритмічної паузи із класичною, відносно проста мелодія.

Найбільш раннім письмовим зразком поезії корейською мовою є хянга. Спершу цю форму поезії називали сенен-норе або санвега, що означає «пісні Сходу», тобто Кореї. Пізніше, що мати можливість відрізнити її від китайських віршів, до неї стали застосовувати термін хянга («пісні рідних місцин»). Ці пісні були розповсюджені в кінці 7 – на початку 10 ст. в в околицях держави Об'єднане Сілла (поблизу сучасного м. Кьонджу) [12].

Всього до нашого часу дійшли 25 творів хянга. Записані вони одним із способів писемності іду – хянчхаль, в якому спеціально відібраними і часто скороченими китайськими ієрогліфами передавався зміст та звучання власне корейських слів та граматичних закінчень. Тому дешифрування текстів хянга – справа дуже важка та вимагає великої праці, а результати не завжди однозначні і часто викликають сумніви.

За змістом одні хянга нагадують буддійські проповіді, інші – народні (шаманські) заклинання, треті – панегірики, четверті – побутові замальовки. Твори х'янга, що наслідують традиції давніх пісень, були перехідним етапом від усної творчості до писемної літератури на рідній мові (початок індивідуального авторства).

Якщо найбільш давнім хянга була притаманна коротка строфа, що зазвичай включала чотири рядка і по змісту ділилася на дві частини, а кількість

трьох- та двохскладових стоп у рядку не було нормованим, то у пізніх хянга поступово викристалізувалася стандартна віршована форма з десяти рядків. Вона містить від 79 до 93 письмових знаків. Рядки ще не рівнозначні, а відповідно й нерівносладові: непарні рядки у більшості випадків коротші за парні, перший рядок відносно короткий (від трьох до шести знаків). Основний розмір – трискладова стопа.

У відповідності до згаданого принципу кі-син-чон-кьооль вірш ділився на три частини: перші чотири рядки склали першу частину, другі чотири – другу, а потім перед третьою частиною, між восьмим та дев'ятим рядками, вводився проміжний рядок із двох-трьох знаків, що передавав вигуки (цей рядок не враховується у підрахунку).

Перша та друга частини співалися соло, а заключна, найбільш значуща частина, в якій софістичною фігурою надавався висновок описаному вище, виконувалася, скоріше за все, хором.

Як продовження хянга у 10-14 ст. отримала розвиток нова форма корейської поезії, що наразі відома під різними назвами – корьо кайо, чанга, єо, які можна перекласти словосполученням «пісні Корьо» (назва династії, що володарювала у той час).

Від цієї епох збереглися у пізніх записах на іду 20 великих віршів, в основному обрядового, дифірамбічного та любовного змісту. Вони отримали визнання при королівському дворі.

Про органічний зв'язок пісень корьо із фольклором свідчить мелодія, що супроводжували їх, мова та метрична організація вірша. Пісні корьо – це довга форма корейської поезії («чанга» – довга пісня на відміну від «танга» – коротка пісня) [58]. Короткі строфи (із двох або чотирьох рядків) об'єднувалися певною темою до циклу і закінчувалися рефреном, що повторювався. Кількість строф не була постійною. Рядок містив три, зазвичай трискладові стопи.

Сліди впливу поезії цього періоду можна знайти і в більш пізніх корейських жанрах – каса та інші.

Оригінальним жанром корейської поезії були халлім пьольгочхега – «пісні у стилі академічних співів». Вони ще відомі під назвою кьонгичхега – «пісні, що подібні тим, які співають в околицях столиці».

Цей жанр виник у першій половині 13 сторіччя на острові Канхва, куди через монгольське нашествя була перенесена столиця Корьо. У 14 сторіччі цей жанр припинив своє існування. Всього зберіглося 14 творів кьонгичхега. Їх авторами були вчені придворної академії аллім, що оспівували, в основному, красоту природи та розкішне життя при дворі. Вважається, що це була рафінована та формалістична поезія середньовічних естетів. Між тим, саме цей жанр відіграв важливу роль в упорядкуванні корейського вірша.

Хоча жанр кьонгичхега [13] і був пов'язаний з поезією на ханмуні (велика кількість китайських оборотів, спосіб запису на китайській мові з елементами іду), але він багато успадкував від народних пісень та особливо хянга. Віршований рядок кьонгичхега у синтаксичному плані являє собою наче два стиснутих рядка пізніх хянга. Прослідковується також і принцип тричленного поділу матеріалу. Особливістю нового жанру була стандартизація (з певними відхиленнями) кількості стоп, рядків і строф. Строфа ділиться на дві частини і складається з шести рядків по три трискладові або чотирискладові стопи у кожному.

Твори кьонгичхега були перехідним ступенем від форми короткого вірша до довгого. Вони зазвичай включали від п'яти до восьми строф. Верхівкою середньовічної корейської поезії на рідній мові був ліричний жанр шіджо, популярний в 15-18 ст.

Одні перекладають шіджо як «пісні пір року», інші як «сучасні співи». Шіджо – це завершена форма «регулярного» вірша. Існують декілька різновидів у віршованій організації шіджо. Але основною є пхьон-шіджо (15-18 ст.), тобто вірш, що складається із трирядкової строфи.

Зрештою, необхідно відзначити, що в шіджо (особливо в пхьон-шіджо) слова були злиті із музикою. Вони не читались, а виконувалися у супроводі музичного інструмента.

Розповсюдження набув і жанр середньовічної корейської поезії каса – «пісенні строфи». Виникнення жанру каса пов'язують із винаходом корейської азбуки. Каса мали багато спільного з шіджо, особливо чан-шіджо: музично-мовна основа, рядок із двох напіввіршів із двома чотирискладовими (рідше трискладовими) стопами у кожній, характер заключного рядка. Але каса були вільні від формальної обмеженості шіджо: в них без будь-якого строфічного поділу могли з'єднуватися до декількох сотен рядків.

Наприкінці 18 ст. в низах міського населення отримує розвиток один із видів народної пісні – чапка («складна пісня»), по формі схожа на каса. Вона являє собою дещо схоже на попуррі з народних пісень, що виконується професійними танцівницями кісен.

В той же час розповсюджуються й тальгорі («пісні пір року»). Це своєрідні вірші у формі каса, з підрозділом на 12 місяців за місячним календарем. Тальгорі виконувалися на народних святкуваннях з приводу початку або завершення сільськогосподарських робіт.

Перехідною формою від середньовічної корейської поезії до сучасного вільного стиля була чханга, що виникла в період просвітницького руху кінця 19- початку 20 ст. Ці короткі вірші, написані на злободенні теми, обновили свою ритмічно-мелодійну структуру у відповідності до законів сучасної корейської мови і нової, в першу чергу, західної та японської поезії. Метрика чханга, що дозволяла чергування багатоскладових стоп (з 7-5, 8-5, 6-5 складів), розвивалася в напрямку до верлібра. Рух за нову поезію (шіней) замість старої, що розгорнувся в 10-20-ті роки нашого сторіччя, і поклав початок розвитку сучасного вільного вірша (чаюсі) [61].

Отже, в даному розділі було проілюстровано історичний розвиток корейської поезії, зображено різні історичні періоди, що мали свій вплив на процес зміни корейської поезії.

Крім цього, було зображено різні жанри поезії, їх лексико-семантичні особливості, структура будови вірша, описувані у віршах події та ін.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі нами було виокремлено в окремі підрозділи корейську та українську поетичну мову. Оскільки, головною метою людської мови є передача інформації, а подекуди і словесна передача почуттів, зображення краси природи та іншого, то з цієї метою застосовується літературна мова, що робить можливим створення текстів, які мають, крім комунікативної, ще й поетичну функцію.

При перекладі як прози, так і поезії перекладач має з легкістю володіти усіма прийомами, що дозволяють підібрати найвлучніше еквівалент, не додавши при цьому «нічого від себе», та зберігши усі національні реалії, і водночас зуміти передати усі значення, що можуть бути не вірно трактовані, або не бути зрозумілі узагалі, читачем. Саме для того аби вміти досягти цієї непростой мети нами було розглянуто як саме в історичному плані відбувалися різні зміни поетичного характеру, як в українській літературній мові, так і в корейській мові, а саме: які існували жанри у різні історичні періоди, які були види поезії у той чи інший період, які чинники впливали на появу нових поетичних течій, було розглянуто від найдавніших віршованих творів до найновіших поетичних течій.

Також було систематизовано найважливіші властивості поетичної мови, розглянуто поняття віршування, поняття рими, різновиди віршів з прикладами, віршовані стопи, властиві українській поетичній мові, і найголовніше – історичний процес зародження віршів на Україні. Усі ці

знання можуть допомогти майбутній перекладачам не допустити помилок у трактуванні вірша.

РОЗДІЛ III

СПІЛЬНІ ОЗНАКИ ТА ВІДМІННОСТІ АСОЦІАТИВНОГО ПОЛЯ «ПРИРОДА», ПРОІЛЮСТРОВАНІ ПРИКЛАДАМИ СТАРОДАВНЬОЇ ТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА КОРЕЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Поетичні мови корейської та української націй надзвичайно багаті своїми образами, мелодикою та формами. Поезія – це душа народу, коріння якої сягають прадавніх часів: часів перших народних пісень, билин, епосів та інших форм фольклору, які видозмінювалися, спрощувалися чи ускладнювалися, набували нових рис або втрачали старих, в залежності від віянь часу. Людина пізнавала оточуючий світ, насолоджувалася ним чи страждала від нього і вчилася висловлювати свої почуття, думки та естетичні погляди у стислій та вибагливій поетичній формі.

Звісно, Корея та Україна – надзвичайно віддалені країни, як у географічному, так і у культурному чи політичному плані. Більш тісні відносини встановилися лише нещодавно із розвитком швидких засобів

пересування, Інтернету та завдяки діяльності національних громад закордоном, і перед нами, як перед філологами та перекладачами поставлена дуже складна, але й водночас цікава задача: наблизити такі далекі світи, донести світогляд, культурно-соціальні особливості та відмінний тисячорічний історичний досвід, користуючись дуже обмеженими та вимогливими засобами поетичної мови.

«Природа» – це один із найдавніших та найбагатших шарів лексики у поетичній мові. Це все, що з найдавніших часів оточувало, лякало, радувало та дивувало людину, було основою життя, мало практичне повсякденне значення або ж навпаки містичний чи божественний підтекст. В результаті блискавка ставала зброєю гнівливого бога, а сонячні промені – доброго, лілея означала чистоту, а сосна – зв'язок із потойбічним світом [37].

Природа завжди надихала поетів, як у стародавньому, так і сьогоденному індустріалізованому світі. Наступні приклади, що містять як історично віддалені, так і сучасні твори, допоможуть більш детально розглянути спільні та відмінні риси асоціативного поля «Природа» в корейській та українській мові. Для легкості сприйняття це поле було нами умовно розділене відповідно до наступних тематичних груп: «Флора», «Фауна», «Опис природи», «Атмосфера та небесні тіла», «Гідросфера та водний світ», «Охорона природи», «Відпочинок на природі», «Пори року», «Природа і людина». Розглянемо ці тематичні групи більш детально із ілюстраціями із творів відомих українських та корейських поетів.

1. Флора.

Наприклад: дерева, квіти, ліс, рослини, трава, листя, гілки, фрукти, кущі тощо.

Розглянемо таку квітку як гібіскус (무궁화), що є національним символом Кореї. Для корейців символіка квітки полягає в самому значенні слова «무궁화»: «무궁» - вічність, «화» - квітка. Ця квітка втілює в собі волю, завзятість і рішучість корейського народу. Щороку з червня по жовтень вся країна потопає в цих квітах. Коли одна квітка опадає, замість неї розпускається інша - в цій характерній рисі гібіскуса можна помітити подібність до стійкого духу корейців. В самому гімні Республіки Корея є навіть рядки:

« 무궁화 삼천리 화려 강산 –
대한 사람 대한으로 길이 보전하세»[14]

Що в перекладі означає:

«Три тисячі лі прекрасних рік і гір
Вкриті квітучим гібіскусом».

В українській поезії також зустрічається схожа за символікою квітка мальва. Мальва – це символ найріднішого, любові до рідної землі та народу. Мальви – прекрасні обереги нашої духовної спадщини. Народні повір'я свідчать, що добрі душі предків поселяються на мальві і охороняють мешканців оселі. А ще ця квітка дуже гарна, тому мальви найрізноманітніших забарвлень здавна прикрашали українські садиби. В українській поезії також зустрічаються вірші, де присутній цей символ, як от, наприклад:

«Понад дорогою одна, а то і дві,
Де купками, а де – коли рядками.
Ростуть і квітнуть мальви – вартові,
Пейзажі творять різнокольорами»
(автор Віталій Назарчук) [16].

У зв'язку з відмінністю географічного положення корейський та український рослинний світ значною мірою відрізняється, саме тому певні рослини можуть бути нетиповими, або й навіть зовсім екзотичними для

певного клімату, наприклад, бамбук, гінкго або хурма для України чи калина або барвінок для Кореї.

Але також існують численні спільні рослини, що часто згадуються в поезії обох країн, такі як: сосна, хризантема, верба.

Сосна в корейській поезії виступає як символ вічності. У своїх віршах поети Кореї підкреслюють перевагу цього дерева над усіма іншими, і хоча зовні вони не такі привабливі, як персик чи слива, але краса останніх короткочасна, а сосна гарна навіть взимку. Саме про це у своєму вірші написав 윤선도 (Юн Сон До) [61]:

«더우면 꽃 피고 추우면 잎 지거늘
솔아 너는 어찌 눈서리를 모른다
구천에 뿌리 곧은 줄을 그로 하여 아노라.»

Що пекладається:

«Якщо жарко - квітки зацвітуть, якщо холодно - лист опадає.

Чому ж, для тебе, сосне, не страшні ні хуртовини, ні іній?

Знаю: міцне коріння твоє в царство мертвих проникло глибоко.»

Бачимо, що автор звертається до сосни, як до людини, називаючи її не біологічною назвою 소나무 (сосна), а 솔아, як наче, звертаючись до дівчини. Саме через ці риси, притаманні і людям, і цьому дереву (незмінність, вірність своїм принципам, стійкість характеру і сила духу) ця рослина часто знаходить своє відображення у віршах.

Аналогічне символічне значення сосна має і в українській поезії. Вона втілює сильний характер і життєву силу, стійкість і вірність. Невибагливість сосни поєднується з незмінною красою: вона зберігає свій зелений колір, невибагливо ставлячись до того, що дає їй оточення: зимові холоди чи літню спеку, про що і пише видатна українська поетеса Леся Українка [25]:

«З вітром *весняним* сосна розмовляла

Вічно зелена сосна.

Там я ходила і все вислухала,

Що говорила вона.

Ой не “зеленого шума” співала

Вічно смутная сосна...

Ні, не “зеленого шума”!

Чулася в гомоні тяжка *зимовая дума*»

2. Фауна.

Наприклад: тварини, птахи, комахи. Корейські тварини, зображені в поетичних творах, істотно відрізняються від тих, що зображені в українській поезії. Типовими тваринами для Кореї є :тигр, черепаха, собака, змія, медвідь. Серед міфічних тварин були: фенікс, дракон, єдиноріг. Але існують й ті, що зустрічаються, як в українській, так і в корейській поезії: сорока, журавель, кінь, лисиця та інші.

Ще з давніх часів тварини були частиною як повсякденного життя, так і втіленням певних образів, емоцій чи переживань. Саме тому певні тварини використовувалися у творах із певним підтекстом і могли, наприклад, бути втіленням якихось рис характеру: наприклад, для корейців сильна і відважна людина асоціюється з тигром; обдарована, рішуча і хоробра – з драконом; благородна і порядна – з феніксом, хоча для українців ці істоти досить нетипові.

Певні відмінності в асоціаціях спостерігаються навіть по відношенню до тварин чи птахів, що живуть, як в Україні, так і в Кореї.

Наприклад, порівняємо образ лелеки. Для корейського народу лелека – це символ довголіття, мудрості, відданості і честі. Корейські поети навіть називали свою батьківщину "країною білих лелек". У міфологічній традиції лелеки переносять небожителів, супроводжують померлих.

Розглянемо як зображають цей образ в літературі [62]:

«하늘이 내리는 몸

양발은 어디 메

호수에도 길은 따로 있어

두루미의 길
 멋지다 어여뻐
 하늘 나는 그림자»

В перекладі:

«Тіло, що летить у небі,
 Де твої ноги
 До озера дорога
 Лелечиний шлях
 Красива і прекрасна
 Тінь, що летить по небу»

В українській поезії образ лелеки дещо відрізняється. Лелека – це символ сімейного благополуччя, любові до дому та сімейного тепла. Здавна ставлення до лелек було, як до людей, адже лелеки як і люди, шукають собі пару, турбуються про дітей і через ревності можуть покінчити життя самогубством.

В поезії символ лелеки зустрічається доволі часто. Наприклад:

«Кружлявлелекабілий над селом,
 Бо вінгніздитьсятільки там, де люди.
 Домівку, що була його гніздом,
 Шукав він довго з висоти, повсюди.»
 (автор: Олена Лоза) [40].

Також, існує повір'я, що хата, на яку сяде лелека, буде щасливою; і саме це втілено у вірші:

«Летять великі птахи
 Ліси, поля минають
 Ту хату де осядуть –
 Щасливою вважають.
 Лелека-чорногузка

Це- символ України,

Як оберіг у хаті

Великої родини».

(автор Раїса Гришина) [44].

Аналізуючи такі приклади з літератури обох мов, можна сказати, що птах лелека – близький образ для корейського читача, хоча і значеннєвість його відрізняється в обох країнах. Саме тому, якщо корейський читач не знає під ґрунта, то рядок «Домівку, що була його гніздом, шукав він довго з висоти, повсюди» буде для нього просто рядком, що не несе ніякого семантичного значення.

3. Опис природи.

Ця тематична група представлена такими словами, як: гарний, красивий, веселий, спокійний, тихий, суровий, свіжий, квітучий, помираючий, самотній, сонячний, родючий, багатий та інші.

В корейській мові опис природи включає такі слова, як: 빛깔적이다 (кольоровий), 좋다 (гарний), 가볍다 (легкий), 아름답다 (гарний), 감탄스럽다 (дивовижний), 평화 있다 (мирний), 포근하다 (м'який і ніжний). Також у віршах часто вживається і звуконаслідувальна та образонаслідувальна лексика. Розглянемо приклади вживання цих слів у поезії: «함박눈 펄펄 내려» – сніг падає, де 펄펄내려 – це образонаслідувальна лексика, що зображує багато снігу або дощу, тобто сам процес снігопаду. «눈은 가볍다…내리는 눈은 포근하다» – сніг легкий і м'який. «화사한 날을 기다리고 있다» – чекаючи на ясний день. В уривку з вірша, наведеному нижче, майже немає прикметників, що могли б охарактеризувати природу, але все одно атмосфера у вірші добре передається автором І Ші Йоном:

«바람이 불어도 흔들리지 않고
차가운 소나기가 가지를 후려쳐도
움겨앉지 않는다»[66].

У перекладі:

«Навіть від подиху вітру не ворухиться
Навіть, коли холодна злива обрушиться на гілку,
Не ворухнеться»

В поданих рядках є лише один прикметник 차갑다 – холодний, але досить чітко зрозуміла атмосфера і послання. Асоціативно, можна уявити холодну, пронизливу осінь, опале листя, дощі та інше.

Для порівняння корейської та української поезії, розглянемо приклади віршів, у яких наявні ті ж образи, що нами було розглянуто вище, а саме: сніг, зима, осінь, вітер, дощі і т.д. Величезну кількість образів та історичних паралелей, особливостей культури та традицій подано у вірші Олени Багрянцевої [41]:

«Збережи цю пургу. І мороз, що сховався у сінях.
Тихе сяйво ночей і сріблясті дзвіночки пісень.
Цю кутю на столі і дарунки в бабусиних скринях.
Повну хату розмов і веселих на свято гостей.

Хай колядки звучать і вертепиться січень надворі.
Кучугуриться сніг і журба обминає поріг.
Вже принішкли дива у різдвяній просторій коморі
В цей щасливих для всіх Новий рік.»

В поданому вірші досить багато прикметників, що досить характерно для української літературної мови. Серед них: *тихий, сріблястий, повний, веселий, різдвяний, щасливий*. Також загальну атмосферу доповнюють слова: *різдвяний, Новий рік, кутя на столі, дарунки в скринях, колядки звучать, січень вертепиться*.

Як і в тематичних групах Фауна та Флора, в цій групі також важливу роль відіграє знання традицій та культури. При перекладі цього вірша на корейську мову, можуть виникнути труднощі адаптування національних реалій, наприклад, таких як *кутя*. Крім того, без розуміння яке саме свято

поєднано з подарунками і кутею читач може не відчути, яка саме атмосфера зображується і передається у вірші. За допомогою усіх цих слів, поетеса наче намагається пробудити у читача приємні спогади з дитинства, тобто застосовує метод асоціацій.

Образ зими в Кореї та в Україні також досить відрізняється. Якщо в Україні зима асоціюється з хуртовиною, заморозком, завірюхою, то в Кореї зима – це легкий сніжок, що сприймається як «легка, приємна ковдра, що вкриває землю». Зима в українських віршах – це: «Коли сніги, хурделиці гуляють, завії білі серце звеселяють», «Як вітер свище», «Від холоду дерева замерзають, навколо холод, радості нема», «Мороз і вітер навкруги гуляє».

4. Атмосфера та небесні тіла.

В концепті «Природа» тематична група *Атмосфера та небесні тіла* посідає значне місце. До цієї групи належать такі слова як: зірки, вітер, небо, сонце, хмари, повітря, місяць, земля та ін. В корейській поезії значення цих понять дуже схоже з українською поезією. Серед спільних рис є порівняння атмосферних явищ з рисами людського характеру чи людської зовнішності. Як, наприклад, у вірші Ліни Костенко: «Щоб тільки неба очі голубі цю землю завжди бачили в цвітінні», де небо наділяється людською рисою – голубими очами [26].

Здавна люди спостерігали за небесними тілами, наділяючи їх надможливостями, божественними або людськими рисами. Дуже чітко це прослідковується у вірші Івана Коваленка «Зоряні хвилі» [21]:

Зоряні хвилі хлюпають в небі;
Місяць в сузір'ях, як човен, пливе,
Ось він піднявсь на безмежності гребінь,
Хтось мене звідти зове і зове...

«Хвилі хлюпають, місяць пливе» - усе це персоніфікація, або ж як ще називають антропоморфізм. У корейській поезії так само зустрічається така тенденція. Наприклад, у вірші 김남주 (Кім Нам Джу) «별» (Зірка)[52]:

밤 들어 세상은
 온통 고요한데
 [.....]
 가장 괴로울 때면
 사람들은 저마다 별이 되어

У перекладі:

Приходить ніч,
 і тихо у всьому світі
 [.....]
 коли люди найбільше страждають,
 вони по-своєму стають зірками

Розглянемо ще один вірш 이성선 (I Сон Сона) «별을 보며» [64]:

별을 보며
 내 너무 별을 쳐다보다
 별들은 더럽혀지지 않았을 까
 내 너무 하늘을 쳐다보아
 하늘은 더럽혀지지 않았을까.
 별아, 어찌하랴.
 이 세상 무엇을 쳐다보리.
 흔들리며 흔들리며 걸어가던 거리
 엉망으로 술에 취해 쓰러지던 골목에서
 바라보면 너 눈물 같은 빛남
 가슴 어지러움 황홀히 헹구어 비치는
 이 찬란함마저 가질 수 없다면
 나는 무엇으로 가난하랴.

Переклад:

Споглядаючи зірки
 Я довго дивлюся на зірки.
 Чому вони так сяють?
 Я довго дивлюся на небо.
 Чому небо таке чисте?
 Зірки, що ж мені робити?
 На що мені дивитись в цьому світі?
 Вулиця пливе перед очима,
 Упав в провулку, п'яний.
 Дивлюся на ваше ясне, немов сльози, світло,
 Змиває бруд з душі. Ах, який же я бідний!
 У мене немає навіть вашого чистого сйва.

В поданому вірші зорі наділені людськими рисами. Автор вірша звертається до зірок, розмовляє з ними («Зірки, що ж мені робити?»), порівнює себе з зорями («Ах, який же я бідний! У мене немає навіть вашого чистого сйва»).

В українських віршах зорі – це щось недосяжне, величне, далеке. А також це мрії, реалізація яких залежить лише від нас самих [15].

Чому ми часто дивимося в небо?
 Бо хочемо наблизитись до них,
 До зір, що сяють так далеко
 У них, звичайно, дуже щирий сміх.
 Поглянь у блискотливе небо,
 У кожного із нас своя зоря.

Яку ти зможеш засвітити,
Своїми справами під час свого життя.

(автор: Євгенія Косьміна)

5. Гідросфера та водний світ.

Ця тематична група включає такі слова: вода, річка, море, океан, озеро, болото, острів, водоспад, водоймище, риби. Поява образу річок в поезії має історичне обґрунтування. Існує досить багато різних віршів корейських авторів, що писали про найвидатнішу річку 한강 (Ханган). До речі, економічне корейське диво також часто називають 한강의 기적, тобто диво на річці Ханган. Багато поетів писали про красу і дивовижність цієї річки. Наприклад, у вірші 오세영 (О Се Йон) «한강은 흐른다» (Тече ріка Ханган) [65]:

한강은 흐른다
산 과 들
복숭아 진달래 꽃망을 터트리며
오늘도 무지개로 소리없이
흐른다
한강은 흐른다
논 과 밭
청보리 무배추 파랗게 물들이며
오늘도 비단길로 말없이
흐른다

Переклад:

Тече ріка Ханган
 Гори і поля
 Розкриваються бутони персиків, азалій
 І сьогодні наче веселка беззвучно

Тече
 Тече ріка Ханган
 Рисові поля
 Колосся ячменю, редька, капуста у синіх кольорах
 І сьогодні беззвучно шовковим шляхом
 Тече

Але не всі поети писали лише про красу і дивовижність річок. Поет 천상병 (Чон Сан Пьон) у своєму вірші 강물 (Річна вода) писав про наболіле [59]:

강물이 모두 바다로 흐르는 그 까닭은
 언덕에 서서
 내가 온종일 울었다는 그 까닭만은 아니다
 밤새
 언덕에 서서
 해바라기처럼 그리움에 피던
 그 까닭만은 아니다.
 언덕에 서서
 내가 짐승처럼 서러움에 울고 있는 그 까닭은
 강물이 모두 바다로만 흐르는 그 까닭만은 아니다.

Переклад:
 Причина чому річні води тягнуться до моря
 Зовсім не в тому, що я
 Ридаю увесь день

На пагорбі високому.
 Зовсім не в тому, що я
 Усю ніч
 В журбі квітну, як соняшник
 На пагорбі високому.
 Причина, чому ридаю наче звір
 Я на пагорбі високому
 Зовсім не в тому, що всі
 Річні води тягнуться до моря.

Поет Чон Сан Бьон виразив свої почуття в даному вірші через поетизацію трагічної суті буття. Віршована творчість поета кінця 1950-х – початку 1970-х рр. присвячена аналізу екзистенціалістських переживань індивіда. Його пейзажна лірика, в якій він зумів передати різномаїття і багатство форм життя, сповнена філософськими роздумами і тісно пов'язана з питаннями людського буття. У поезії Чон Сан Пьон зачіпав життєві проблеми і розкривав душевний стан людини, що намагається протистояти абсурдній дійсності в період суспільної кризи. Джерелом поетики Чхон Сан Пьона стає свідомість роз'єднаності людей, почуття відчуження, які стали настільки характерними для Кореї у другій половині ХХ ст. (особливо після війни 1950-1953 рр.). Трагічна сутність буття, виявлена в віршах поета, найяскравіше представлена за допомогою різних природних явищ. Такі поетичні образи, як «ріка», «море», «пагорб», «небо» та ін., утворюють центр віршування поета. Саме ці темні і регресивні образи, що набули глибокого філософського звучання, допомогли йому відобразити феномен розриву суб'єктивної думки і об'єктивної реальності. Через образ «води» в його творчості з'являються роздуми про межі людського буття.

Українська поезія також налічує широку низку творів, пов'язаних з гідросферою. Найпоширеніші поетичні твори присвячені українській річці Дніпро. Прикладом є уривок з поеми «Гайдамаки» Т.Г.Шевченка [47]:

«Ой, Дніпре, мій Дніпре,
широкий та дужий!
Багато ти, батьку,
у море носив
Козацької крові;
ще понесеш, друже!
Червонив ти синє,
та не напоїв...»

Українська поезія XVII — початку XVIII століть містить кілька віршів, у яких образ Дніпра – це символ єдності українського народу, вічної слави його героїв, пам'яті козацтву. У Тараса Шевченка образ Дніпра є образом «діда», «батька», «брата». В цій могутній, національній річці українського народу, відбилася вся тисячолітня історія й культура України. Без Дніпра поет не уявляв собі рідної землі. Навіть перші рядки поетичної творчості Шевченка починаються Дніпром [48]:

«Реве та стогне
Дніпр широкий.
Сердитий вітер завива...»

6. Охорона природи.

Корейці дуже люблять природу своєї рідної країни. Вони часто подорожують на острів Чеджу, часто їздять по різним містам в межах країни і часто ходять в гори. Таким чином вони зміцнюють здоров'я і насолоджуються краєвидами своєї країни. Тому серед слів, що належать до тематичної групи

охорона природи є такі: бережливе ставлення до природи, берегти природу, підтримування чистоти, допомагати тваринам, екологія, проблема сміття, чистота, вимираючі види та ін.

Наприклад, у вірші 소나무 (Сосна) автора 정호승 (Джон Хо Син) [60; 2], поданому нижче, ми бачимо, що автор порівнює смерть дерева зі смертю людини. Тож, для корейців важливо берегти природу, до чого автор і закликає інших читачів.

비닐로 뿌리를 친친 동여맨
 어린 소나무들이
 트럭에 실려
 어디론가 떠나간다
 봄비 그치면
 더러는 뿌리내려 살기도 하고
 더러는 어디에서
 죽기도 할 것이다
 소나무는 죽으면
 버릴 게 없으나
 사람은 죽으면
 버릴 게 너무 많다

У перекладі:

Їх коріння все замотане в плівку,
 молоді сосни
 їдуть кудись
 у вантажівці.
 Коли весняний дощ припиниться,

деякі житимуть, пустивши коріння,
 а інші помруть
 десь.

Коли сосна гине
 нема що викидати,
 а коли людина помирає,
 багато що викидати.

В Україні останнім часом також люди досить занепокоєні станом природи і багато пересічних громадян, як дорослих так і малих дітей, намагаються піклуватися про природу, садити нові дерева, сортувати сміття, економно витрачати земні ресурси. Поети, в свою чергу, намагаються популяризувати турботу про природу через вірші [19].

Людина над природою панує,
 Сучасні технології планує,
 Щоб споживати більше від природи,
 Підкорює її красу і вроду.
 Людина над природою панує,
 Бездумно світ навколишній руйнує,
 Відходи у довкілля викидає.
 І бруд, і пил на землю осідає.
 Панує над природою людина.
 І неминуча та страшна година,
 Коли природа відповість сюрпризом,
 І виникне екологічна криза...
 А може, катастрофи уникнем?
 А може, берегти природу звикнем?

Нами розглянуто сучасний вірш, що присвячений сучасникам і підростаючому поколінню, як прохання і заклик берегти природу, і хоча «Людина над природою панує.,», але природа завжди може «...відповісти сюрпризом», тож ніколи не варто забувати, що всі люди, що живуть на цій планеті мають поважати нашу Землю, не шкодити їй, а навпаки берегти її.

7. Відпочинок на природі.

Купатися в річці, їздити до моря, прогулюватися в лісі, ходити в гори, ловити рибу, пікнік, парк, похід, плавати, подорожувати – усі подані слова зумовлюють тематичну групу відпочинок на природі. Вірш 김종삼 (Кім Джон Сама) «어부» (Рибак) присвячений рибалці [53].

바닷가에 매어둔
작은 고깃배
날마다 출렁거린다
풍랑에 뒤집힐 때도 있다
화사한 날을 기다리고 있다
머얼리 노를 저어 나가서
헤밍웨이의 바다와 노인이 되어서
중얼거리려고

살아온 기적이 살아갈 기적이 된다고
사노라면
많은 기쁨이 있다고

У перекладі:

Невеликий рибальський човен
прив'язаний до берега
на хвилях коливається щодня

бува перевертається у шторм.
 Чекає світлий день
 щоб вдалечінь плисти й грести веслом,
 стати старим, як в повісті Хемінгуея «Старий і море»,
 і ремствувати:

«Диво дожити до цих пір стає дивом жити далі;
 Бо жити,
 то щастя ».

Корейський народ дуже любить активний відпочинок, вудити рибу, ходити в гори, в парки, проводячи час з близькими людьми та сім'єю, що дуже зближує людей, дарує гарні враження та знімає психологічне напруження. Саме тому так багато віршів про красу гір, їх заспокійливий вплив, що допомагає відволіктися від усіх проблем. Наступний вірш корейського поета 박인걸 (Пак Ін Голя) «등산과 삶» (Життя і ходіння в гори) [67]:

산을 오를 때면
 먼 정상을 바라보지 말라.
 발끝만 쳐다보며
 한발 한 발 내딛으라.
 숨이 턱까지 차오를 때면
 포기하고 싶어도
 온 길을 생각하며
 되돌아가지 마라.
 오르다 지칠 때면
 그 자리에 잠시 멈추라.
 팔 다리에 힘이 솟고
 의지는 되살아나리라.

산을 즐기며
 산과 대화를 나누라
 바람소리 새의 노래에
 산과 하나가 되라.
 삶이란 산을 오르는 일
 언제나 가파르지만
 저기 정상이 보인다.
 조금만 더 힘을 내라.

Переклад до якого:

Піднімаючись на гору
 Не дивись на далеку вершину.
 Дивлячись на пальці ніг
 Крок за кроком.
 Задихаючись,
 Так хочеться відступити
 Подумай про вже пройдений шлях,
 І не розвертайся.
 Якщо втомився підніматись
 Зупинись на деякий час
 Сили поступлять до ніг,
 Воля оживе.
 Насолоджуючись горами
 Поговори з горами
 У пісні птахів, у шумі вітру
 Стань одним цілим з горою.
 Життя – це підйом в гору
 Завжди крутий,

Але ось вже видніється вершина
Залишилось зовсім трішки.

У зв'язку з особливостями ландшафту, гори для корейців посідають важливе місце в житті. Підніматись високо в гори завдання не просте, виснажливе, і допомагає перевірити силу свого духу. Про це і писав автор 박인걸 Пак Ін Голь. Також, автор пише про єднання з природою у рядках: «Поговори з горами, у пісні птахів, у шумі вітру, стань одним цілим з горою». Символічне значення також зустрічається в цьому вірші у рядках: «Життя – це підйом в гору», де маються на увазі життєві труднощі, з якими стикається людина протягом усього життя, але «...ось вже видніється вершина», тобто автор підбадьорює читача, сповнює його сил та бажає наснаги. Такий мотиваційно-описовий вірш досить сильно характеризує стосунки корейської нації з природою. Похід в гори – це не лише гарно проведений час з користю для здоров'я, а й загартовування характеру, сили волі і готовність вистояти перед будь-якими життєвими проблемами.

Україна не така багата на гори, як Корея, оскільки через особливості свого ландшафту, гори складають лише 5% усієї території країни [8]. Проте, в Україні є надзвичайно популярні гори Карпати, про які складено безліч віршів та пісень. Наприклад, вірш «Краса Карпат, неписана краса» [27]:

Карпатських гір торкнулася душа,
Яке це диво Божої природи:
Смереки ніжно ріжуть небеса,
Так величаво сонце з гір виходить.
А трави пахнуть, краще всіх парфум,
Мов килими, квітують полонини,

Трембіти голос розганяє сум,
Купаються у хмарах верховини.

(автор: Леся Квіт)

В прекрасному описі гір автор зображує і височенні смереки, і полонини, і звук трембіт. Читаючи таку поезію, на душі стає спокійно й легко, кожен може уявити гарні карпатські краєвиди. Однак, окрім краси гір, часто зображуються українськими поетами й просторі поля, ліси та степи, оскільки більшу частину України займає саме лісостепова зона. Корейський народ дуже пишається тим, що в Кореї присутні усі чотири пори року, Україна ж, в свою чергу, може пишатися різномайттям свого природного ландшафту – це і степи, і гори, і ліси, і поля. В поезії «Степ» Бориса Мозолевського [4] описаний Придніпровський степ, що порівнюється з образом батька:

Степе широкий наш, батьку наш сивий! –
Скіфи та половці, та чумаки.
Сіллю сиваською шлях притрусили
Та й одпочили в могилах віки.
Де твої межі і де твій початок?
В чім твоя велич і в чим таїна?
Мчить над житами нестримна тачанка –
Наше безсмертя і наша весна.

8. Пори року.

Літо, весна, зима, осінь, холод, спека, сніг, море, пісок, листопад, дощ, вітер, сирість, листя опале, листя зелене – ці та схожі слова формують тематичну групу пори року.

Як вже згадувалося раніше, і в Кореї, і в Україні існують усі чотири пори року. І якщо корейці говорять про це з гордістю, то для українців – це досить буденне явище. До того ж, в Україні ці пори року виражені значно сильніше, ніж в Кореї: зими більш суворі, холодніші та засніжені, осінь більш холодна та сира, йде багато дощів, та рано випадає перший сніг, літо спекотне, а весною відбувається довгий перехід від холоду до теплих літніх днів. Але, в обох країнах поети намагаються максимально влучно передати особливості кожної пори року у своїй країні.

У своєму вірші 사랑의 사계절 詩 («Чотири пори року кохання») автор 이해인 (I he In) [68] проводить паралель пiр року з коханням.

봄에는
연꽃빛 새싹을 닮은
십표의 설렘으로

여름에는
소나기를 닮은
감탄사의 열정으로

가을에는
산바람을 닮은
말없음표의 감동으로

겨울에는
하얀 눈을 닮은
물음표의 기도로....

사랑은 언제나

다시 시작하는 계절로
상징적인 암호로
나를 행복하게 하네.

Переклад:

Навесні
Що схоже на світло-зелений бутон
В очікування тремтінні

Влітку
Що схоже на зливу
У полоні пристрасті

Восени
Що схоже на гірський вітерець
Почуття, що віднімають мову

Взимку
Що схоже на білий сніг
У питання молитві.

Любов – це завжди
Сезон, що починається заново
Неначе за секретним паролем
Робить мене щасливим.

На схожі вірші багата і українська поезія. Вірш «Пори року» [3]:

Придумала мати дочкам імена,
Ось Літо і Осінь, Зима і Весна.
Приходить Весна – зеленіють ліси,

І пташині всюди дзвенять голоси.
 А Літо прийшло – все під сонцем квітне,
 І стиглі ягоди просяться в рот.
 Нам щедра Осінь приносить плоди,
 Дають врожаї поля і сади.
 Зима засинає снігами поля.
 Взимку відпочиває і дримає земля.

(автор: А.Кузнєцова)

9. Природа і людина.

Тематичну групу налічують такі слова як: любити природу, частина природи, гори, вітер, скелі, дерева (тобто, можуть охоплюватися усі природні явища та об'єкти), розмовляти, слухати, та інші дієслова на позначення взаємодії людини з природою.

Дуже часто у віршах поети пишуть про поєднання природи і людини, про те, як людина стає якимсь об'єктом природи (деревом, річкою, квіткою, небом, вітром), або про те, як людина спілкується з природою, наче з другом. Розглянемо вірш корейського поета 김준태 (Кім Джун Те) «**智異山을 넘으며**» («Підіймаючись на гору Джірісан») [54]:

나는 구름에게 말해야 한다
 나는 바람에게 말해야 한다
 나는 시냇가 디딤돌에게 말해야 한다
 나는 나무에게 말해야 한다
 나는 담배꽁초에게 말해야 한다
 내가 한 말이 어처구니 없이
 구름이 되거나 바람이 되거나
 저무는 12 월 나무로 흔들리거나

혹은 불면의 새로 날아가버릴망정
 무심코 던져버리는 담배꽁초가 될망정
 나는 나의 말에게 이름을 붙여주어야 한다
 주전자에 물이 끓으면 넘치듯이
 그렇게 그렇게 나의 모오든 말을
 세상 곳곳에 뿌려주어야 한다
 사실은 그들의 말인 나의 말을
 사실은 그들의 노래인 나의 노래를.

Переклад:

Мені потрібно поговорити з хмарами.
 Мені потрібно поговорити з вітром.
 Мені потрібно поговорити з каменем біля річки.
 Мені потрібно поговорити з деревами.
 Мені потрібно поговорити з недопалками від цигарок.
 Хоча мої слова, мабуть, абсурдні,
 вони стають хмарами або вітром,
 або трясуться, як дерева наприкінці грудня,
 або летять, як безсонні птахи,
 або навіть якщо вони стануть мимохідь кинутим недопалком,
 Мені потрібно дати назву моїм словам,
 як воді в чайнику, що переливається, коли кипить,
 Мені потрібно розсипати усі мої слова
 по кожному куточку світу.
 Насправді, мої слова – це їх слова;
 Насправді, мої пісні – це їх пісні.

У автобіографічному вірші автор досить близький з природою, він говорить з природою, хмарами, вітром, каменем, деревами, навіть з

недопалками від цигарок. Поет пише, що його слова так само, як і він, є невід'ємною частиною світу і природи: «слова стають хмарами або вітром», «летять як птахи» та ін., що ілюструє близькі взаємовідносини з природою.

Українська поезія також багата на вірші, де присутнє поєднання природи і людини. Розглянемо поезію Максима Рильського [33]. Найголовніше місце в його творчості посідає тема людини і природи, що поєднуються майже в кожному рядку. Автор стає частиною природи, змальовуючи своє поєднання з нею.

Ліс зустрів мене як друга
Горлиць теплим воркуванням,
Пізнім дзвоном солов'їним,
Ніжним голосом зозулі,
Вогким одудів гуканням.

Автор неначе розуміє мову природи, відтворюючи її звуки, влітаючи в рядки поезії свої спостереження. Наприклад, поет пише про весну, як про гарну дівчину, зображуючи її ознаки [34]:

Вона — в бруньках блискучих на каштані,
В снігу рудому, у струмках брудних,
Що чистим сріблом грають у тумані.
Мов бруд ніколи й не торкався їх.
Вона — у краплях, що спадають дзвінко
Із голих віт, які стрясає птах,
Вона — в підсніжній зелені барвінку,
В сережках на березових гілках.

Читаючи ці рядки неможливо не розділити емоції, що переживає автор, оскільки образ, змальований словами, дозволяє створити перед внутрішнім поглядом повноцінний звуковий та візуальний ряд, на зразок сучасного відеозображення.

Отже, в даному розділі нами було розподілено поле «Природа» на 9 тематичних груп, в кожній з яких було розглянуто приклади з української та корейської поезії, в ході чого було встановлено певні спільні риси та відмінності, також ми визначили причини, що призвели до цього, і взаємозв'язок поля у корейській та українській поетичній мові.

Висновки до розділу 3

Отже, приклади, наведені в цьому розділі, дозволяють наочно ознайомитися з особливостями української та корейської поетичної мови і на асоціативному та емоційному рівні відчутти їх відмінності та схожі риси.

Враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок: щоб насолоджуватися корейською поезією, а тим паче, щоб професійно і творчо перекладати її на українську мову, не втрачаючи її цінність та не додаючи нічого зайвого, необхідно володіти максимально широкими знаннями історії, географії та культури Кореї, орієнтуватися в реаліях повсякденності та цікавитися сучасним життям в усіх його проявах.

Як казав відомий американський поет Роберт Фрост: «Поезія – це те, що гине в перекладі, а також те, що гине в інтерпретації». Щоб не дозволити такої «загибелі» ми маємо вільно орієнтуватися в образності та віршованих особливостях, що має поетична мова, і, за можливості, прагнути до максимальної адаптації твору чи, якщо це неможливо через значні відмінності, - як варіант, супроводжувати вірш посиланнями із поясненнями тих чи інших слів чи концепцій, що невідомі українцям або відомі, але викликають в них хибні асоціації.

Асоціативне поле «Природа» включає чисельну кількість різноманітних елементів і може бути класифіковано різними шляхами, один з яких був детально проілюстрований у даному розділі. Класифікація за тематичними групами: «Флора», «Фауна», «Опис природи», «Атмосфера та небесні тіла»,

«Гідросфера та водний світ», «Охорона природи», «Відпочинок на природі», «Пори року», «Природа і людина» – дає можливість здійснити різнобічний аналіз цього асоціативного поля, використовуючи для наочності приклади із відомих творів українських та корейських поетів.

Поезія, використана у даному розділі, також охоплює значний часовий проміжок – від 16 сторіччя до 21 сторіччя, що дає можливість дослідити та порівняти як історично віддалені, так і сучасні твори, сформувавши глибоке розуміння схожих та відмінних рис асоціативного поля «Природа» в українській та корейській поезиці.

ВИСНОВКИ

Як вже зазначалося, корейська та українська поезії розвивалися абсолютно різними шляхами, тому вони досить відмінні за своєю формою, що було нами проілюстровано в даній праці в ході зрівняння не лише історичного розвитку обох мов, а й порівнюючи віршовані твори різних періодів, образи, що зустрічаються у цих творах та їх лексико-семантичне значення, а також асоціативне поле «Природа», розділивши саме поле на деякі тематичні групи, серед яких: «Флора», «Фауна», «Опис природи», «Атмосфера та небесні тіла», «Гідросфера та водний світ», «Охорона природи», «Відпочинок на природі», «Пори року», «Природа і людина».

Такий розподіл дозволив досягти певної систематизації при розгляді цього надзвичайно широкого концепту, а також наочності при підборі прикладів із перлин української та корейської поезії.

Таким чином, нами було проведено зрівняльну характеристику двох мов і продемонстровано закономірності та особливості в межах української та корейської поезії (від давньої корейської та української літератури до нинішніх часів), зображено характер функціонування в українській поетичній мові, а також продемонстровано причини, що обумовлюють різницю поетичного складу корейської та української мов, серед яких є: географічний, політичний, історичний, кліматичний, зоологічний, ботанічний та інші чинники, що безпосередньо впливали на створення лексико-семантичного підґрунтя здавна і донині.

Мета роботи полягала в тому, аби простежити організацію групування слів у лексико-семантичні поля в корейській та українській поетичній мові та порівняти їх для пошуку спільних та відмінних ознак і їх

подальшого детального розгляду, що і було встановлено нами в ході роботи.

Нами було розглянуто теоретичні засади структури лексико-семантичного поля, асоціативного поля, встановлено різні погляди вчених на ці поняття, та досліджено особливості кожного; також ми дослідили історичну віршовану будову поетичних творів в межах обох мов та причини, що впливали на зміни поезії; встановили спільні ознаки та відмінності лексико-семантичного поля «Природа» та визначили його специфіку та причини, що обумовили ці відмінності.

В даній роботі ми проаналізували та систематизували зіставний аспект поетичної корейської та української мови, а саме такий, що стосується лексико-семантичного та асоціативного поля «Природа». Це – надзвичайно важливе завдання, яке, окрім наукових цілей, також має значне практичне значення. Нам, як майбутнім перекладачам і лінгвістам, а також пересічним читачам та людям різних професій, діяльність яких якимось чином переплітається з корейською поезією, дана праця допоможе ширше зрозуміти асоціативне мислення носіїв корейської мови та дослідити різні символи та знаки, що мали історично сформоване значення. А поціновувачам української поезії – дізнатися про історичний розвиток та особливості української поезії на прикладі лексико-семантичного та асоціативного поля «Природа».

Також, дана робота допомагає ширше зрозуміти поняття асоціативного мислення у носіїв корейської мови для подальшого кращого розуміння тих, чи інших символів та образів, що нерідко застосовуються у корейській поезії, що допоможе не лише при перекладі поезії, а й може бути застосовано як знання для загальної обізнаності та використано у подальшій перекладацькій діяльності.

Як сказав Микола Гоголь: «Перекладач має бути, як скло: таке тонке, що його непомітно». Особливо це важливо при перекладі поезії, такої крихкої та витонченої, як корейська. І для досягнення такої непомітності перекладач повинен докласти величезних зусиль і бути глибоко обізнаним як щодо корейської, так і української культури, історії, політики, володіти знаннями сучасних та навіть надсучасних реалій, бути знайомим із історією розвитку та особливостями поетики обох країн, і лише так можливо донести форму, зміст, образність та емоційність вірша, з метою чого і була проведена дана наукова праця.

초록

이 논문의 주제는 "어휘 의미적 및 연관 분야"자연이다. 우리는 이론적 기초, 즉 어휘-의미 적 개념, 연관의 개념을 분석했다. 우리는 한국과 우크라이나의시를 비교하고, 역사적 측면과 어휘 기반을 비교했다.

주어진 예를 통해 우크라이나어 및 한국어 시적 언어의 특성을 명확하게 이해하고 연관 및 감정 수준에서 차이점과 유사한 특징을 느낄 수 있다.

위의 내용을 고려하여 한국시를 즐기고, 특히 가치를 잃지 않고 불필요한 것을 추가하지 않고 전문적이고 창조적으로 우크라이나어로 번역하려면 한국 역사, 지리 및 문화에 대한 광범위한 지식이 필요하다.

연관 필드 "자연"은 다수의 상이한 요소를 포함하고 상이한 방식으로 분류 될 수 있으며, 그 중 하나는 섹션에서 상세하게 설명되어있다. 주제 그룹 별 분류 : "식물상", "동물상", "자연 설명", "분위기 및 천체", "수구 및 수생 세계", "자연 보호", "캠핑", "계절", "자연 및 사람" - 잘 알려진 우크라이나 인과 한국 시인의 작품을 사용하여 이 연관 분야를 종합적으로 분석하는 것이 가능 해졌다.

이 작품에 사용 된시는 16 세기에서 21 세기까지 상당한 기간에 걸쳐 있었으며, 역사적으로 먼 작품과 현대의 작품을 연구하고 비교할 수있게함으로써 우크라이나어와 한국어의 연관 분야 "자연"의 유사하고 독특한 특징에 대한 깊은 이해를 형성했다.

이 작업의 주요 목적은 작업 중에 달성 된 어휘 분야에서 일반적이고 고유 한 기능을 시연하는 것이다.

이 논문에서 시적 한국어와 우크라이나어의 비교적 측면을 분석하고 체계화한다. 즉, 어휘 적 의미와 연관 분야 인 "자연"에 관한 것인데, 이는 번역가, 독자, 그리고 활동이 한국어와 얽혀있는 다른 직업을 가진 사람들을 초래한다. 이 논문은 한국어 원어민의 연관 사고를보다 광범위하게 이해하고 역사적으로 의미를 형성 한 다양한 기호와 기호를 배우는 데 도움이 될 것이다.

또한이 작품은 원어민의 연관 사상 개념을 더 잘 이해하여시를 번역 할뿐만 아니라 일반적인 지식으로도 사용될 수있는 한국시에서 자주 사용되는 상징이나 이미지를 더 잘 이해하는 데 도움이 된다.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічний тлумачний словник, Словник української мови: в 11 томах. — Том 8, 1977. — . Електронний ресурс: <http://sum.in.ua/s/pryroda>;
2. Арапова Г.У. Концепт, понятие и значение слова // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – № 1-4. – 593ст.
3. А.Кузнецова, «Пори року». Електронний ресурс: <https://dovidka.biz.ua/virshi-pro-prirodu/>
4. Борис Мозолевський, «Степ». Електронний ресурс: http://www.ukrlegenda.org/swichado/ukrainian_literature_0106_02.php
5. Вікіпедія: Лексико-семантичне поле. Електронний ресурс: https://uk.wikipedia.org/wiki/Лексико-семантичне_поле;
6. Вікіпедія: Асоціативний експеримент. Електронний ресурс: https://uk.wikipedia.org/wiki/Асоціативний_експеримент;
7. Вікіпедія: Внутрішня форма слова. Електронний ресурс: https://ru.wikipedia.org/wiki/Внутрішня_форма_слова
8. Вікіпедія: Гори в Україні. Електронний ресурс: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гори_в_Україні
9. Вікіпедія: Віршування. Електронний ресурс: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Віршування>
10. Вікіпедія: Ритм. Електронний ресурс: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Ритм>
11. Вікіпедія: король Седжон. Електронний ресурс: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Седжон>
12. Вікіпедія: 향가. Електронний ресурс: <https://ko.wikipedia.org/wiki/향가>
13. Вікіпедія: 경기체가. Електронний ресурс: <https://ko.wikipedia.org/wiki/경기체가>
14. Вікіпедія:애국가. Електронний ресурс: <https://ko.wikisource.org/wiki/애국가>
(대한민국)

- 15.Вірш про зорі, Євгенія Косьміна, 2017. Електронний ресурс:
<https://www.ukrlitzno.com.ua/virsh-pro-zori/>
- 16.Віталій Назарчук, вірш «Мальви», 2010
- 17.Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка / В.Г. Гак. Морфология. – М.: Высшая школа, 1986. 832ст.
- 18.Г.В. Саднікова, Співвідношення категорій концепт, поняття і значення ,2014. Електронне посилання: [philmessenger.knlu.edu.ua > article](http://philmessenger.knlu.edu.ua/article)
- 19.Екологічні вірші, Стежка добра. Електронне посилання:
http://stegkadobra.blogspot.com/p/blog-page_13.html
- 20.Іван Франко, «Декадент». Електронне посилання: <http://ukrcenter.com>
- 21.Іван Коваленко, «Зоряні Хвилі». Електронне посилання: <http://ivan-kovalenko.info/tvory-ivana-kovalenka/den/nedokoshenyi-lug/163-zoryan-hvil.html>
- 22.Лексико-семантична система мови. Електронний ресурс:
<https://studfiles.net/preview/5258346>
- 23.Лексико-систематичний рівень мови, 2016, 84ст. Електронний ресурс:
<https://studfiles.net/preview/5115449>
- 24.Лексичне значення слова, 2017. Електронний ресурс:
https://revolution.allbest.ru/languages/00804289_0.html
- 25.Леся Українка, «Сосна», 1892
- 26.Ліна Костенко «Життя іде і все без коректур», 2003. Електронний ресурс:
<http://poetry.uazone.net/default/pages.phtml?place=kostenko&page>
- 27.Леся Квіт, «Краса Карпат, неписана краса», 2016. Електронний ресурс:
<http://www.poetryclub.com.ua/printpoem.php?id=681110>
- 28.М. П. Кочерган, Загальне мовознавство, М.П. Кочерган. – К.: Центр “Академія”, 2001 , 367ст.
- 29.М. П. Кочерган, Основи зіставного мовознавства , М.П. Кочерган. – К.: Центр “Академія”, 2006, 424ст

30. Морфема. Основні ознаки. Принципи виділення. Електронний ресурс: <https://studfile.net/preview/5114775>
31. Мовна репрезентація концепту Монголія в туристичному дискурсі. Електронний ресурс: <http://earchive.tpu.ru/bitstream/11683/48683/1/TPU565755.pdf>
32. Максим Рильський «Пісні». Електронний ресурс: <http://ukrcenter.com>
33. Максим Рильський, «Розмова з другом». Електронний ресурс: http://bukvoid.com.ua/library/maksim_rilskiy/rozmova_z_drugom/
34. Максим Рильський, «Ознаки весни». Електронний ресурс: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=6187>
35. Неретина С. С. Тропы и концепты. — М., 1999.
36. Наукова стаття «Концепт як головна одиниця когнітивної лінгвістики в аналізі терміносистем», Олена Южакова, 2010р
37. Наталия Чеснокова, Сосна в корейской культуре, 2019. Електронний ресурс: <https://koryo-saram.ru/sosna-v-korejskoj-kulture/>
38. Особливості віршованого мовлення. Електронний ресурс: <http://samzan.ru/87407>
39. Александр Шулятьев, Опис лексико-семантичного поля та його характеристика на прикладі вживання лексеми “courage”, 2010. Електронний ресурс: <https://naub.oa.edu.ua/2010/opys-leksyko-semantychnoho-polya-ta-joho-harakterystyka-na-prykladi-vzhyvannya-leksemy-courage/>
40. Олена Лоза, вірш «Лелека». Електронний ресурс: <https://nashe.com.ua/song/28884>
41. Олена Багрянцева, «Збережи цю пургу», 1983. Електронний ресурс: <http://maysterni.com/publication.php?id=106934>
42. Парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні відношення між мовними одиницями як основа системного та синергетичного устрою людської мови. Електронний ресурс: <https://studfile.net/preview/5081547/>

- 43.Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення. Електронний ресурс: <https://studfiles.net/preview/5258342>
- 44.Раїса Гришина, «Повернення лелеки на батьківщину», 2016. Електронний ресурс: <https://nenc.gov.ua/?p=4689>
- 45.Системний характер мови. Електронний ресурс: <https://studfile.net/preview/5115449>
- 46.Снігірьова Л.М, Лексико-семантичний розвиток слова “вода” у слов’янських мовах. Електронний ресурс: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/>
- 47.Тарас Шевченко, поема «Гайдамаки», 1841р, вид. Санктпетербург
- 48.Тарас Шевченко, «Причинна» , рукопис альманаху «Ластіка», СПб.,1841
- 49.Ульман С. Семантические универсалии / С. Ульман // Новое в лингвистике. – Вып. 5. – М., 1970., ст.285
- 50.Художественный стиль: понятие, черты и примеры. Електронний ресурс:<https://school-of-inspiration.ru/xudozhestvennyj-stil-ponyatie-cherty-i-primery;>
- 51.고구려 이야기(창비 아동문고)
52. 김남주 시전집, 김남주, «별», 한국현대, 1908.
- 53.김종삼, «어부», 2001. Електронний ресурс: <https://news.join.com/article/4101512>
- 54.김준태, «智異山 을 넘으면». Електронний ресурс: <https://jaypsong.blog/category/kim-jun-tae/>
- 55.황조가, 1995. Електронний ресурс: <https://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0065310>
- 56.한국 다우, 2016. Електронний ресурс: http://m.blog.daum.net/_blog/_m/articleView.do?blogid=0s4xb&articleno=1246
- 57.향가, 고려가요, 시조,가사 특징, 2006. Електронний ресурс: <https://m.blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=mothra&logNo=500100>
- 58.창가와 신체시|. Електронний ресурс: <http://study.zum.com/book/12630>

59. 천상병, «강물». Электронный ресурс: <https://brunch.co.kr/pedkang01/334>
60. 정호승, «소나무», 2016. Электронный ресурс:
<http://poemlove.co.kr/bbs/board.php>
61. 신진 시인, 현대시는 `차유의 개념`, 2012. Электронный ресурс:
<http://www.poetry.or.kr/EZ/board/view.asp?BoardModule=Board&19>
62. 시 낫선 두루미와 어떤 의미, 2008. Электронный ресурс:
<http://www.dbanews.com/news/articleView7962>
63. 윤선도: «시조 더우면 꽃 피고», 2012
64. 이성선 «별을 보며». Электронный ресурс:
<http://www.donga.com/news/article/all/20150814/73044552/1>
65. 오세용, «한강은 흐른다». Электронный ресурс: http://blog.daum.net/_blog/BlogTypeView.do?blogid=05k66
66. 무늬, 이시영 시집, «가을날», 1994
67. 박인걸 , «등산과 삼 », 2011. Электронный ресурс:
<http://www.poemlove.co.kr/bbs/board.php>
68. 이해인, «사랑의 사계절», 2017. Электронный ресурс: <https://kwon-blog.tistory.com/1414>